

แผนบริหารและพัฒนาบุคลากร
ประจำปีงบประมาณ 2560 - 2564

THE FACULTY OF AGRICULTURAL TECHNOLOGY

คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

คำนำ

คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี เป็นคณะที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยีเป็นผู้สามารถหาองค์ความรู้ใหม่และวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยบูรณาการภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล เพื่อให้มีบัณฑิตเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีการเกษตรนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและท้องถิ่น ตลอดจนให้ความสำคัญกับการดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นการสร้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถให้กับสังคมและประเทศชาติ ซึ่งการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของคณะจะสำเร็จตามวัตถุประสงค์และกรอบนโยบายการบริหารงานที่ดีได้ ต้องมีการวางแผนด้านบุคลากรและนโยบายบริหารจัดการที่ดี

คณะเทคโนโลยีการเกษตร ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรทุกสายงานให้มีความพร้อมในการปฏิบัติราชการ ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของคณะ และเป็นไปตามนโยบายด้านบุคลากรและกลยุทธ์หลักของมหาวิทยาลัยด้านบุคลากร ซึ่งคณะได้จัดทำแผนบริหารและพัฒนาบุคลากรเพื่อวางแผนความต้องการด้านบุคลากรของคณะอีก 5 ปี ข้างหน้าประจำปีงบประมาณ 2560 – 2564 ที่มีความเชื่อมโยงในทิศทางเดียวกับแผนพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยและตอบสนองประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ของมหาวิทยาลัยด้านพัฒนามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรสมรรถนะสูง ที่มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว

คณะเทคโนโลยีการเกษตร
มีนาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมา	1
หลักการและเหตุผล	2
วัตถุประสงค์	3
เป้าหมาย	3
ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรของคณะเทคโนโลยีการเกษตร	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 นโยบายและทิศทางการพัฒนาบุคลากร	
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564)	5
การประเมินสภาพแวดล้อมการพัฒนาประเทศ	20
สถานการณ์และแนวโน้มภายใน	33
แผนงานและโครงการสำคัญ	42
นโยบายด้านบุคลากร	46
บทที่ 3 การวิเคราะห์อัตรากำลัง	
สถานการณ์บุคลากรในปัจจุบัน	47
- จำนวนบุคลากรสายวิชาการ	48
- จำนวนบุคลากรสายสนับสนุน	48
- จำนวนบุคลากรที่เกษียณอายุราชการ ในปีงบประมาณ 2555 - 2559	49
แผนผลิตบัณฑิต ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2555 – 2559)	50
การวิเคราะห์กรอบอัตรากำลังบุคลากร สายวิชาการ	51
- สรุปการกำหนดกรอบอัตรากำลังที่พึงมีสายวิชาการ ปีงบประมาณ 2560 -2564	51
- กรอบอัตรากำลังและแผนความต้องการอัตรากำลัง สายวิชาการ ประจำปี งบประมาณ 2561 – 2564 เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน	51
- รายละเอียดรายวิชาที่เปิดรับสมัครทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาเอก ปีการศึกษา 2560 - 2564	52
การวิเคราะห์กรอบอัตรากำลังบุคลากรสายสนับสนุน	53
- กรอบอัตรากำลังและแผนความต้องการบุคลากรสายสนับสนุน ประจำปี งบประมาณ 2560 – 2564 เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณ	54

สารบัญ (2)

	หน้า
บทที่ 3 การวิเคราะห์อัตราค่าจ้าง (ต่อ)	
- ภาระงานและบุคลากรสายสนับสนุน ปีงบประมาณ 2560 - 2564	55
- กรอบอัตราค่าจ้างและแผนความต้องการบุคลากรสายสนับสนุน ประจำปี งบประมาณ 2560 - 2564	55
บทที่ 4 มาตรการในการนำไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผลตามแผนพัฒนา บุคลากร	
มาตรการนำไปสู่การปฏิบัติด้านกำลังคน	57
- การสรรหาบุคลากร	57
- การพัฒนาบุคลากร	57
- การประเมินผลการปฏิบัติงาน	59
- สวัสดิการ ค่าตอบแทน และประโยชน์เกื้อกูล	59
- งบประมาณด้านบุคลากร	60
การติดตามประเมินผล	60
ภาคผนวก	
ก ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2549	ผ-1
ข คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร	ผ-2
ค แฟ้มสะสมงาน (Port Folio) พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน	ผ-3
ง แฟ้มสะสมงาน (Port Folio) พนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ	ผ-4
จ คำสั่งมอบหมายงานบุคลากรคณะเทคโนโลยีการเกษตร	ผ-5
ฉ แบบสำรวจความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายสนับสนุน	ผ-6
ช แบบสำรวจความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการ	ผ-7
ซ แบบติดตามผลการเข้าร่วมอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงานปีงบประมาณ 2560	ผ-8
ฌ ข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติราชการของข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2554	ผ-9

สารบัญ (3)

	หน้า
ภาคผนวก (ต่อ)	
ณ ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2554	ผ-10
ฎ ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เรื่อง มาตรฐาน ภาระงานทางวิชาการของผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รอง ศาสตราจารย์และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2554	ผ-11

บทที่ 1 บทนำ

1. ประวัติความเป็นมา

ประวัติและภารกิจคณะเทคโนโลยีการเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้พัฒนามาจากภาควิชาเกษตรศาสตร์ คณะวิชาวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2528

ปี 2538 ได้มีพระราชกฤษฎีกาได้จัดตั้งคณะเกษตรและอุตสาหกรรม ในสถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ โดยมีการผลิตบัณฑิตสาขา เกษตรศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร ต่อมา ได้ผลิตบัณฑิตเพิ่มขึ้นอีก 2 สาขาวิชา คือ สาขาสัตวบาล สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ปี 2542 ได้มีการเปลี่ยนชื่อเป็นคณะเทคโนโลยีการเกษตร จนถึงปัจจุบัน

ในปัจจุบันคณะเทคโนโลยีการเกษตรได้มีการกิจทั้ง 4 ประการ ตอบสนองนโยบายของรัฐบาล คือ “อุดมศึกษาและเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น” ทางคณะได้เปิดการเรียนการสอน ระดับปริญญาตรี 4 ปี (วท.บ.) จำนวน 3 หลักสูตร คือ หลักสูตรวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร หลักสูตรเกษตรศาสตร์ แขนงวิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช และแขนงวิชาสัตวศาสตร์ และหลักสูตรเทคโนโลยีภูมิทัศน์ (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2559) ในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการเกษตร คณะมีการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอโดยเข้าร่วมการอบรมสัมมนาและศึกษาดูงานตามที่ต้องการ มีโครงการวิจัยทางด้านเทคโนโลยีการเกษตรทั้งของคณาจารย์และนักศึกษาในด้านการเกษตรการพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร งานอบรมด้านการพัฒนาบุคลากรแก่นักศึกษา งานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมร่วมกับศูนย์ศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย งานบริการทางวิชาการแก่ชุมชน มีหลักสูตรระยะสั้นตามความต้องการของท้องถิ่น รวมทั้งโครงการตามแนวพระราชดำริ และได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรในหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน นอกจากนี้คณะยังได้จัดทำระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ข้อกำหนดของ สกอ. เพื่อให้ การจัดการศึกษามีคุณภาพตามเกณฑ์

ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์และนโยบาย

ปรัชญา

สร้างสรรค์คนดี เทคโนโลยีการเกษตรทันสมัย ส่งเสริมภูมิปัญญาไทย ใส่ใจภูมิปัญญาสากล

วิสัยทัศน์ (Vision)

เป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยีการเกษตรเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยการบูรณาการภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล

พันธกิจ (Mission)

1. การผลิตบัณฑิตโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต ให้เป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยีการเกษตรเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
2. การวิจัยมุ่งเน้นการหาองค์ความรู้ใหม่และการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยการบูรณาการภูมิปัญญา

ไทยและภูมิภาคอาเซียน

3. การบริการวิชาการโดยมุ่งเน้นการให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีการเกษตรแก่ชุมชนและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
4. การทำนุบำรุง ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

เป้าประสงค์ (Goals)

1. ผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยีการเกษตรที่มีความรู้และคุณธรรม
2. ผลการศึกษาและการวิจัยที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
3. ท้องถิ่นสามารถนำองค์ความรู้ทางเทคโนโลยีการเกษตรไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตและคุณภาพสิ่งแวดล้อม
4. ทำนุบำรุง ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
5. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภายในคณะตามหลักธรรมาภิบาล

นโยบายการพัฒนาคณะเทคโนโลยีการเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตรมีนโยบายในการพัฒนาดังนี้

1. พัฒนาการผลิตบัณฑิตทางด้านเทคโนโลยีการเกษตรให้มีคุณภาพและมีคุณลักษณะตามปรัชญาของคณะและเป็นที่ยอมรับของสังคม ตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา
2. พัฒนาการบริหารจัดการและการประกันคุณภาพการศึกษา
3. พัฒนาการวิจัยโดยสนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยพื้นฐาน การวิจัยเพื่อพัฒนาและการวิจัยประยุกต์ทางด้านวิทยาศาสตร์
4. พัฒนาการบริการวิชาการแก่ชุมชนในท้องถิ่น
5. ส่งเสริมและสนับสนุนทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมประชาธิปไตยและ การประกันคุณภาพการศึกษา กับงานกิจการนักศึกษา

2. หลักการและเหตุผล

สืบเนื่องมาจากคณะเทคโนโลยีการเกษตรเป็นคณะหนึ่งของ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านมามากกว่า 75 ปี ทำให้มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านกายภาพ และด้านวิชาการ ทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สามารถผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนระดับสูงให้มีมาตรฐาน และสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคมปรับปรุงถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู องค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้ได้บัณฑิตที่พึงประสงค์ดังกล่าว ก็คือ บุคลากรทั้งผู้บริหารอาจารย์และเจ้าหน้าที่ จะต้องมีความรู้ที่เพียงพอ และคุณภาพที่เหมาะสมตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด บุคลากรของมหาวิทยาลัยจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เท่าทันต่อการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการแขนง

ต่าง ๆ สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในระบบการบริหารจัดการ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้จัดทำแผนการจัดการและพัฒนาบุคลากรของคณะเทคโนโลยีการเกษตร และจัดทำเป็นแผนระยะ 5 ปี เพื่อการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

3. วัตถุประสงค์

เพื่อจัดทำแผน/โครงการการจัดการและพัฒนาบุคลากรของคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในปีงบประมาณ 2560 - 2564

4. เป้าหมาย

บุคลากรของคณะเทคโนโลยีการเกษตรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

- มีคุณภาพ
- มีความรักองค์การ
- มุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ตามภาระงานที่กำหนด
- มีความพึงพอใจในการทำงาน
- มีความก้าวหน้าในวิชาชีพตามสายงานที่ปฏิบัติ

5. ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรของคณะเทคโนโลยีการเกษตร

1. แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร
2. ศึกษา วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ความต้องการ ปัญหา แนวโน้มในอนาคตเกี่ยวกับภารกิจหลักและทรัพยากรบุคคลของคณะเทคโนโลยีการเกษตร
3. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 2 มาสังเคราะห์ จัดทำ (ร่าง) แผนพัฒนาบุคลากร ประจำปีงบประมาณ 2560 - 2564 เสนอต่อคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร
4. นำเสนอ (ร่าง) แผนพัฒนาบุคลากร ประจำปีงบประมาณ 2560 - 2564 ต่อคณะกรรมการบริหารคณะหรือผู้มีอำนาจ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. คณะเทคโนโลยีการเกษตรมีแผนพัฒนาบุคลากรที่ได้ผ่านความเห็นชอบโดยคณะกรรมการบริหารคณะ หรือผู้มีอำนาจ
2. คณะเทคโนโลยีการเกษตรมีกรอบการพัฒนาบุคลากร ประจำปีงบประมาณ 2560 - 2564 ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายและทิศทางการพัฒนาบุคลากร

คณะเทคโนโลยีการเกษตรได้มีการศึกษานโยบายตามกรอบและทิศทางการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัย ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีนโยบายหลักที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาโดยให้ครอบคลุมในเขตพื้นที่รับผิดชอบ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งได้ปรับปรุงพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยการพัฒนารูปแบบของกิจกรรมนอกหลักสูตร เพื่อให้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลพร้อมที่จะออกไปทำงานได้ และพัฒนาหลักสูตรให้มีมาตรฐานระดับนานาชาติ และตอบสนองความต้องการของประเทศ โดยสนับสนุนให้มีการเปิดหลักสูตรใหม่และขยายจำนวนรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ให้บรรลุเป้าหมายจำนวน 40 % ของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในเขตจังหวัดปทุมธานี จังหวัดสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดในพื้นที่ใกล้เคียง เมื่อถึงปี 2560 ในการดำเนินการดังกล่าวจึงต้องศึกษาร่าง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) นโยบายรัฐบาล แผนอุดมศึกษาระยะยาว แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงศึกษา ในฐานะที่เป็นส่วนราชการในสังกัด เพื่อให้การกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยให้สอดคล้อง เชื่อมโยงกับความต้องการบุคลากรที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)

1. ภาพรวมการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศไทยเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเป็นรูปแบบของวิวัฒนาการที่จะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ขณะที่ประเทศมีข้อจำกัดต่อการพัฒนาที่รุนแรงขึ้นและเป็นประเด็นท้าทายอย่างมากที่จะต้องเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมให้เป็นปัจจัยขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้านภายใต้สถานการณ์ที่ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศมีข้อจำกัดหลายด้านแต่การแข่งขันในโลกรุนแรงขึ้นมาก อาทิ คุณภาพคนไทยยังต่ำ กำลังแรงงานมีปัญหาทั้งในเรื่ององค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ สังคมขาดคุณภาพและมีความเหลื่อมล้ำสูง โครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัย ส่งผลให้ขาดแคลนแรงงานโดยที่ประชากรวัยแรงงานลดลงตั้งแต่ปี 2558 และโครงสร้างประชากรจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ภายในสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่อยหรอเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็วเป็นทั้งต้นทุนในเชิงเศรษฐกิจและผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตประชาชน ในขณะที่การบริหารจัดการภาครัฐยังด้อยประสิทธิภาพ ขาดความโปร่งใส และมีปัญหาคอร์ปชั่นเป็นวงกว้าง ท่ามกลางปัญหาท้าทายที่หลากหลายดังกล่าวซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศในระยะยาว ที่เป็นที่ตระหนักร่วมกันในทุกภาคส่วนว่าประเทศจะพัฒนาต่อไปให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนได้ในระยะยาวนั้น ประเทศต้องเร่งเพิ่มลงทุนเพื่อการวิจัย และพัฒนาเพื่อพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ควบคู่กับการพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัย และพัฒนาโลจิสติกส์ให้เป็นระบบโครงข่ายที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ ให้เป็นปัจจัยสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาที่สำคัญขณะเดียวกันการพัฒนาต้องมุ่งเน้นการพัฒนาเชิงพื้นที่และเมืองมากขึ้นเพื่อกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทั่วถึงและเป็นการสร้างฐานเศรษฐกิจและรายได้จากพื้นที่เศรษฐกิจ

ใหม่มากขึ้น ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำภายในสังคมไทยลง และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันจากการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่

นอกจากนั้น 5 ปี ต่อจากนี้ไปนับว่าเป็นช่วงจังหวะเวลาสำคัญที่จะต้องผลักดันให้ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบและในเชิงสถาบันมีความคืบหน้าและชัดเจนในระดับปฏิบัติการและในแต่ละจุดเชื่อมโยงระหว่างประเทศ ควบคู่กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชิงคุณภาพที่ต้องเชื่อมโยงเครือข่ายภายในประเทศและต่อเชื่อมกับประเทศเพื่อนบ้าน และเตรียมความพร้อมให้ประเทศไทยเป็นประตูสู่ภาคตะวันตกและตะวันออกของภูมิภาคเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ เน้นการต่อยอดจากความเชื่อมโยงเชิงกายภาพสู่การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและชุมชนตามแนวระเบียงเศรษฐกิจต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการกระจายความเจริญในการพัฒนาชุมชน จังหวัดและเมืองตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ รวมถึงพื้นที่เชื่อมโยงอื่นภายในประเทศ และถึงเวลาที่ประเทศต้องดำเนินยุทธศาสตร์ในเชิงรุกในการสร้างสังคมผู้ประกอบการและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยไปลงทุนในต่างประเทศอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศ กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา และเวียดนาม และในอาเซียน รวมทั้งการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากกรอบความร่วมมือของอาเซียนกับหุ้นส่วนการพัฒนาของอาเซียน ความเชื่อมโยงที่สมบูรณ์และการลงทุนของไทยในภูมิภาคจะส่งผลให้ประเทศสามารถใช้จุดเด่นในเรื่องที่ตั้งเชิงภูมิศาสตร์ให้เกิดผลเต็มที่ที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่งของภูมิภาค

ภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานสำหรับการพัฒนาประเทศไทยทั้งในทุกด้านดังกล่าว ในขณะที่แนวโน้มที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่อย่างรวดเร็ว ประเทศต่าง ๆ กำลังเร่งพัฒนานวัตกรรมและนำมาใช้ในการเพิ่มมูลค่าผลผลิตและเพิ่มผลิตภาพการผลิตเพื่อเป็นอาวุธสำคัญในการต่อสู้ในสนามแข่งขันของโลกรวมทั้งการใช้ยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน จึงเป็นความท้าทายอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทยที่จะต้องเร่งพัฒนานวัตกรรมและนำมาใช้ขับเคลื่อนการพัฒนาในทุก ๆ ด้านต่อจากนี้ไป โดยต้องผลักดันขับเคลื่อนการปฏิรูปในเรื่องคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ การลงทุนในการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมทั้งการสร้างโอกาสการพัฒนาและการใช้นวัตกรรมในระดับชุมชนและพัฒนาด้านสังคมเพื่อปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 ที่ขับเคลื่อนด้วยความรู้และนวัตกรรมและการพัฒนาโดยรวมสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ทั้งนี้ การพัฒนาและแก้ไขปัญหาในประเด็นการพัฒนาต่าง ๆ ดังกล่าวจะสัมฤทธิ์ผลได้ดังนั้นต้องปรับการบริหารจัดการให้มีธรรมาภิบาลในทุกระดับต้องปรับให้สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ เป็นธรรม มีธรรมาภิบาล และด้วยสภาพปัญหาที่เรื้อรังและเชื่อมโยงกันซับซ้อนรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงปัจจัยภายนอกประเทศที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศไทยมากขึ้น การพัฒนาเพื่อเสริมจุดแข็งและแก้ปัญหาจุดอ่อนดังกล่าว ให้ปรากฏผลสัมฤทธิ์ได้อย่างจริงจังนั้นนับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่สำหรับประเทศไทย ดังนั้น ภาคส่วน ต่าง ๆ ในสังคมมีความตระหนักร่วมกันว่าการขับเคลื่อนการพัฒนาให้ลุล่วงสัมฤทธิ์ผลได้จริงจึงภายใต้สภาพแวดล้อมที่ท้าทายในทุกด้านดังกล่าวนี้ ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นแผนแม่บทที่กำหนดเป้าหมายอนาคตของประเทศในระยะยาว และวางแนวทางการพัฒนาหลัก ๆ ที่ต้องดำเนินการเพื่อจะนำไปสู่เป้าหมายอนาคตของประเทศที่วางไว้ โดยที่แผนแม่บทการพัฒนาในระยะยาวจะเป็นกรอบที่ช่วยกำกับให้การขับเคลื่อนการพัฒนาในมิติต่าง ๆ มีการบูรณาการกัน แผนพัฒนาและแผนเฉพาะด้านในระดับต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงเป็นลำดับที่เหมาะสมและความสอดคล้องกันภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และการกำหนดเป้าหมายในระยะยาวที่ชัดเจนส่งผลให้ต้องมีความต่อเนื่องในการแก้ปัญหารากฐานและการพัฒนาพื้นฐานให้แข็งแกร่ง รวมทั้งต้องมีการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบและเชื่อมโยงสอดคล้องกันในทุกๆระดับ

การพัฒนาในช่วง 5 ปีภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงนับเป็น 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) สู่การปฏิบัติ โดยที่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยได้กำหนดเป้าหมายอนาคตประเทศในระยะ 20 ปี พร้อมทั้งประเด็นยุทธศาสตร์และแนวทางหลักที่จะขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายระยะยาวของประเทศที่ได้กำหนดไว้ โดยมีแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เป็นเครื่องมือหรือกลไกหรือเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการนำยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายในระยะยาวได้ในที่สุด โดยมีกลไกเสริมอื่น ๆ ในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติให้เปิดประสิทธิผลตามเป้าหมาย ทั้งนี้ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดเป้าหมายที่จะต้องบรรลุใน 5 ปีแรกอย่างชัดเจนทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ สำหรับการพัฒนา โดยที่การกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุในระยะ 5 ปี ได้พิจารณาและวิเคราะห์ถึงการต่อยอดให้เกิดผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินการต่อไปอีกใน 3 แผนจบจนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 15 ในช่วงปี พ.ศ. 2575 – 2579 ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของยุทธศาสตร์ชาติ การพัฒนายังจะบรรลุเป้าหมายอนาคตประเทศไทยในปี 2579 ที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ทั้งในระดับภาพรวมและรายสาขาของการพัฒนาจึงเป็นรายละเอียดและองค์ประกอบของหมายของยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปีในทุกด้าน โดยที่แผนพัฒนาฯ ฉบับต่อ ๆ ไปก็จะกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนามารับช่วงเมื่อผ่าน 5 ปีแรกในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ผ่านไป

1.1 หลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จะมุ่งบรรลุเป้าหมายในระยะ 5 ปี ที่จะสามารถต่อยอดในระยะต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีหลักการสำคัญของแผนฯ ดังนี้

1. ยึด “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพื่อให้เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมดุลสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกันและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี ซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาคนมีความเป็นคนที่สมบูรณ์ สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ มีที่ยืนและเปิดโอกาสให้กับทุกคนในสังคมได้ดำเนินชีวิตที่ดีมีความสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศก็เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ และมีเสถียรภาพ การกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นการเติบโตที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชนวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรม

2. ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทยพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม

3. ยึด “วิสัยทัศน์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี” มาเป็นกรอบของวิสัยทัศน์ประเทศไทยในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยที่วิสัยทัศน์ดังกล่าวต้องสนองตอบต่อผลประโยชน์ชาติ อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณาภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่นมีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุ

สังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงาน อาหาร และน้ำ ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ประเทศไทยไม่เป็นภาระของโลกและสามารถเกื้อกูลประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่า

4. ยึด “เป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2579” ที่เป็นเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายที่บรรลุใน 5 ปีแรกและเป้าหมายในระดับย่อยลงมา ควบคู่กับกรอบเป้าหมายที่ยั่งยืน (SDGs) ทั้งนี้ เป้าหมายประเทศไทยในปี 2579 ซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกันนั้นพิจารณาจากมิติต่างๆ ทั้งประเด็นและลักษณะของการพัฒนา ลักษณะฐานการผลิตและบริการสำคัญของประเทศ ลักษณะของคนไทยและสังคมไทยที่พึงปรารถนา และกลุ่มเป้าหมายในสังคมไทย โดยกำหนดไว้ดังนี้ “เศรษฐกิจและสังคมไทยมีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนบนฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน สังคมไทยเป็นสังคมที่เป็นธรรมมีความเหลื่อมล้ำน้อย คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่มีวินัย ตื่นรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ มีความเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณ มีจิตสาธารณะและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก ประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีนานาชาติ ระบบเศรษฐกิจตั้งอยู่บนฐานของการใช้นวัตกรรมนำดิจิทัล สามารถแข่งขันในการผลิตได้และค้าขายเป็น มีความเป็นสังคมประกอบการ มีฐานการผลิตและบริการที่มีคุณภาพและรูปแบบที่โดดเด่นเป็นที่ต้องการในตลาดโลก เป็นฐานการผลิตและบริการที่สำคัญ เช่น การให้บริการคุณภาพทั้งด้านการเงิน ระบบโลจิสติกส์ บริการด้านสุขภาพ และการท่องเที่ยวคุณภาพ เป็นครัวโลกของอาหารคุณภาพและปลอดภัย เป็นฐานอุตสาหกรรมและบริการอัจฉริยะที่เป็นอุตสาหกรรมแห่งอนาคตที่ใช้นวัตกรรม ทุมนมนุษย์ทักษะสูงและเทคโนโลยีอัจฉริยะ มาต่อยอดฐานการผลิตและบริการที่มีศักยภาพในปัจจุบันและพัฒนาฐานการผลิตและบริการใหม่ๆ เพื่อนำประเทศไทยไปสู่การมีระบบเศรษฐกิจ สังคม และประชาชนที่มีความเป็นอัจฉริยะ”

นอกจากนั้น แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยังคงมุ่งเน้นเสริมสร้างกลไกการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันมากขึ้นทั้งกลไกที่เป็นกฎหมายและกฎ ระเบียบต่าง ๆ และกลไกการทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในทุกๆ ระดับ ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ ลดความซ้ำซ้อน ทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่ให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในขณะเดียวกันก็เพิ่มบทบาทของกลไกภาคองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกภาคส่วน

1.2 เจ็อนไขและสภาพแวดล้อมของการพัฒนา

การพัฒนาประเทศไทยภายใต้แนวทางการพัฒนาที่กำหนดด้วยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 – 2509) มาจนถึงปัจจุบันที่สิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ส่งผลให้ประเทศไทยมีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้นตามลำดับทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม อาทิ เศรษฐกิจมีขนาดและฐานการผลิต และบริการที่ใหญ่ขึ้น รายได้ประชาชนสูงขึ้น ปัญหาความยากจนลดลง คุณภาพชีวิตประชาชนดีขึ้นจากบริการทางสังคมทุกด้านที่มีความครอบคลุมทั่วถึงมากขึ้น และโครงสร้างพื้นฐานมีการพัฒนาครอบคลุมอย่างมากขึ้น รวมทั้งผลของการดำเนินนโยบายการค้าการลงทุนเสรีและการขยายความร่วมมือกับมิตรประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศในอนุภูมิภาคและอาเซียนซึ่งมีความเข้มข้นขึ้นชัดเจนตั้งแต่ปี 2558 ได้สร้างโอกาสด้านการค้าและการลงทุนของไทยเพิ่มขึ้น และส่งผลให้ฐานการผลิตและบริการของประเทศไทยมีความเข้มแข็งและโดดเด่นในหลายสาขา เป็นต้น

ในช่วงเวลาเกือบ 6 ทศวรรษที่ผ่านมา เศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.0 ต่อปี ฐานเศรษฐกิจได้เปลี่ยนจากฐานเกษตรเข้มข้นมาเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมที่เข้มข้นตั้งแต่ช่วงปี 2530 เป็นต้นมา และเริ่มเข้าสู่ฐานบริการสมัยใหม่มากขึ้นตามลำดับในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมาด้วยฐานเศรษฐกิจที่ขยายใหญ่ขึ้นและรายได้ต่อหัวที่เพิ่มขึ้นประเทศไทยได้เปลี่ยนสถานะจากประเทศด้วยพัฒนามาเป็นประเทศที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลางตอนมาตั้งแต่ปี 2531 โดยมีรายได้ต่อหัวเท่ากับ 29,307 บาทต่อปี และได้ขยับสูงขึ้นมาอยู่ในกลุ่มบนของกลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลางตั้งแต่ปี 2553 และล่าสุดในปี 2557 รายได้ประชาชาติต่อหัวเพิ่มขึ้นเป็น 4,121 ดอลลาร์ สรอ.ต่อปี ฐานการผลิตและบริการมีความหลากหลายมากขึ้น ฐานการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมใหญ่ขึ้นมาก หลายสาขาการผลิตและบริการสามารถแข่งขันและมีส่วนแบ่งในตลาดโลกสูงขึ้นและสร้างรายได้เงินตราต่างประเทศในระดับสูง อาทิ กลุ่มยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า อุตสาหกรรมอาหาร สินค้าเกษตร การท่องเที่ยว และบริการด้านสุขภาพ เป็นต้น ในขณะเดียวกันการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบเสรีก็ส่งผลให้ประเทศไทยมีความเป็นสากลมากขึ้น ทั้งในเรื่องมาตรฐานสินค้าและบริการ กฎระเบียบต่าง ๆ โดยที่ความร่วมมือระหว่างประเทศกับนานาชาติทั้งในรูปของทวิภาคี และพหุภาคีซึ่งเป็นกลไกและช่องทางในการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ ก็มีความก้าวหน้าไปมาก รวมทั้งรอบความร่วมมือที่ช่วยทำให้ประเทศไทยสามารถยกระดับมาตรฐานต่าง ๆ ไปสู่ระดับสากลก็มีความคืบหน้ามากขึ้น ทั้งนี้มูลค่าการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2558 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศทั้งในรูปของสินค้าและบริการรวมกันสูงถึง 17.2 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 126.9 ของขนาดของเศรษฐกิจไทยซึ่งวัดโดยมูลค่าการผลิตรวมในประเทศ (Gross Domestic Products : GDP) สำหรับสังคมไทยและคนไทยก็มีความสากลมากขึ้น ประชาชนไทยมีทักษะภาษาต่างประเทศ และองค์ความรู้ในเรื่องมาตรฐาน กฎระเบียบและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในระดับโลกมากขึ้น รวมทั้งมีการผสมผสานวัฒนธรรมที่หลากหลายมาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่ามากขึ้น

ฐานเศรษฐกิจที่ใหญ่ขึ้นและส่งผลให้การจ้างงานเพิ่มขึ้นเป็น 38.0 ล้านคนจากประชากรวัยแรงงาน 38.5 ล้านคน อัตราการว่างงานเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 0.9 ปัญหาความยากจนจึงลดลงตามลำดับทั้งจำนวนประชากรใต้เส้นความยากจนและสัดส่วนของประชากรที่ยากจนต่อจำนวนประชากรทั้งหมด โดยที่สัดส่วนคนจนจะลดลงจากร้อยละ 20.0 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 10.5 ในปี 2557 ขณะที่จำนวนประชากรใต้เส้นความยากจนลดลงจากจำนวน 12.7 ล้านคนในปี 2550 เป็น 7.1 ล้านคนในปี 2557 คุณภาพชีวิตคนไทยโดยเฉลี่ยดีขึ้นในทุกระดับ โอกาสการได้รับการศึกษา การเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ มีความครอบคลุมและมีคุณภาพที่ดีขึ้นตามลำดับ เช่น ในปี 2558 ประชาชนไทยมีหลักประกันสุขภาพครอบคลุมกว่าร้อยละ 99.9 ขณะที่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีหลักประกันทางรายได้มั่นคงขึ้นและมีความครอบคลุมมากขึ้น อายุคาดเฉลี่ยสูงขึ้นต่อเนื่องโดยอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดเพศชาย 71.6 ปี และเพศหญิง 78.4 ปี จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทยในวัย 15-49 ปี เพิ่มขึ้นเป็น 10.1 ปี

1.3 จุดเน้นและประเด็นการพัฒนาสำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

ภายใต้เงื่อนไขและสภาพแวดล้อมของการพัฒนาดังกล่าวในช่วง 5 ปีต่อจากนี้ไป ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนขนาดใหญ่ โดยจะต้องปฏิรูปและปรับเปลี่ยนเพื่อแก้ปัญหาฐานสำคัญที่เป็นจุดอ่อนและข้อจำกัดของประเทศที่สั่งสมมานาน ในขณะเดียวกันก็ดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อที่จะใช้ประโยชน์จากจุดแข็งและจุดเด่นของประเทศให้เกิดผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างเต็มที่ จำเป็นต้องวางระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงและการสร้างระบบภูมิคุ้มกันที่เหมาะสม รวมทั้งวางรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการพัฒนาในระยะยาว ทั้งนี้จุดเน้นและประเด็นหลักที่เป็นหัวใจของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 นั้นให้ความสำคัญกับ

ประเด็นที่มีลักษณะบูรณาการสำคัญที่ต้องนำมาประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อให้การเปลี่ยนแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติเกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างจริงจัง มีดังนี้

1.3.1 การพัฒนานวัตกรรมและการนำมาใช้เป็นปัจจัยขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติเพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศในทุกด้าน โดยที่ในช่วงต่อจากนี้ไปจะมุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมเพื่อนำมาทำสิ่งใหม่ให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจทั้งในเรื่องกระบวนการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี และรูปแบบการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งวิถีชีวิตของคนในสังคม ทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวรถาวรโค่นและการพัฒนาต่อยอด นวัตกรรมจะช่วยประสิทธิภาพและส่งเสริมขีดความสามารถของมนุษย์ซึ่งจะส่งผลให้ผลิตภาพการผลิตสูงขึ้น ช่วยขยายฐานรายได้จากผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ และช่วยลดต้นทุน ทั้งนี้ท่ามกลางการแข่งขันในตลาดโลกที่สูงขึ้นและการแข่งขันจากประเทศที่มีค่าแรงต่ำกว่า แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 12 จะมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรม ไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมที่เป็นผลิตภัณฑ์หรือด้านกระบวนการผลิต เพื่อใช้ประโยชน์ในการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และบริการโดยที่ให้ความสำคัญทั้งกับผลิตภัณฑ์ที่ใช้เทคโนโลยีแบบซับซ้อนและการใช้นวัตกรรมสำหรับการพัฒนาสินค้าและบริการทุกชนิด และมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในวงกว้าง โดยที่บางส่วนจะเป็นการเพิ่มมูลค่าผลผลิตจากการปรับเปลี่ยนตำแหน่งในสายการผลิตไปทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่ให้มูลค่าเพิ่มสูงขึ้น อาทิ ในขั้นตอนของการพัฒนาหรือออกแบบสินค้า การวิจัยและพัฒนา และการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมไปถึงการก้าวไปข้างหน้าเพื่อทำกิจกรรมประเภทการพัฒนาการตลาด โลจิสติกส์ และการสร้างตราสินค้า ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นกิจกรรมที่ให้มูลค่าเพิ่มสูงกว่าในขั้นตอนการผลิต และการประกอบสินค้าซึ่งเป็นขั้นตอนที่ให้มูลค่าเพิ่มที่ต่ำที่สุด

ทั้งนี้โดยมีแนวทางหลักในการผลักดันการพัฒนานวัตกรรมและการนำมาใช้ คือ การกำหนดวาระการวิจัยแห่งชาติ (National Research Agenda) และการใช้กลยุทธ์ด้านนวัตกรรมที่บูรณาการโดยส่งเสริมความร่วมมือและการเป็นหุ้นส่วนของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนในทุกสาขาการผลิตและบริการ นักวิชาการ รวมทั้งชุมชนในการสร้างสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบของระบบการวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมให้เข้มแข็ง และต้องบูรณาการวิจัยและพัฒนาเข้าด้วยกันกับการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และการพัฒนานวัตกรรม โดยต้องกำหนดวาระการวิจัยของประเทศที่สอดคล้องกับสาขาเป้าหมายหรือประเด็นการพัฒนาทางสังคมซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดและสังคม และภาคเอกชนจะต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมที่เข้มแข็งในทุกขั้นตอนตั้งแต่กระบวนการวิจัย การพัฒนา การนำผลการวิจัยและการพัฒนาไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ และการพัฒนานวัตกรรม โดยการสนับสนุนด้านเงินทุนเพื่อการวิจัย องค์ความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และแนวคิด และทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็น ในขณะที่เดียวกันก็คำนึงถึงการใช้นวัตกรรมในการตอบโจทย์การพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนชุมชนในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ และการสร้างสังคมคุณภาพ

1.3.2 การเตรียมความพร้อมของประเทศในด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง 5 ปีนี้ต้องมุ่งเน้นในเรื่องสำคัญ ดังนี้

1) การพัฒนาและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ให้ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด อาทิ พัฒนาบุคลากรวิจัยและห้องปฏิบัติการวิจัยในแขนงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพในการสร้างนวัตกรรมของประเทศในอนาคต เช่น สาขาวิทยาการการรับรู้ ชีววิทยาเชิงสังเคราะห์ เซลล์ต้นกำเนิด และการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ เป็นต้น

2) การสนับสนุนการวิจัยพัฒนาการตัดแปลงและต่อยอดการพัฒนาเทคโนโลยียุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสาขาการผลิตและบริการเดิมและต่อยอดไปสู่ความเป็นอัจฉริยะโดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและการผสมผสานเทคโนโลยี อาทิ กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ กลุ่มเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์

และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่าง ๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว และกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง เป็นต้น

3) การพัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นผู้ประกอบการทางเทคโนโลยี (Technopreneur) รวมทั้งเชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิตที่เป็นกลุ่มใหญ่ของประเทศ ได้แก่ เกษตรกรรายย่อย วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กับสถาบันวิจัย เพื่อให้สามารถเข้าถึงและนำผลการวิจัยพร้อมใช้มาต่อยอดใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการส่งเสริมสังคมผู้ประกอบการที่ผลิตได้ขายเป็น

4) การสนับสนุนสถาบันวิจัยทั้งภาครัฐและภาคเอกชน พัฒนานวัตกรรมทางสังคม ให้เป็นกลไกในการลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส อาทิ เทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ อุปกรณ์ช่วยผู้พิการ

5) การปรับกลไกระบบวิจัยและพัฒนาของประเทศทั้งระบบทั้งกลไกการให้ทุนวิจัย การสร้างเครือข่ายวิจัย กระบวนการวิจัย การนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งการประเมินผลโครงการวิจัย โดยมุ่งเน้นการประสานพลังงานและศักยภาพของนักวิจัยในสาขาต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของภาคเอกชนในการยกระดับศักยภาพทางเทคโนโลยีได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพ

1.3.3 การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนในทุกช่วงวัย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง ภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงไปสู่โครงสร้างประชากรสังคมสูงวัยสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จำนวนประชากรวัยแรงงานลดลงต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2558 และเกิดการขาดแคลนแรงงาน ผลิตภาพแรงงานต่ำ คุณภาพคนยังมีปัญหาในทุกช่วงวัยและส่งผลกระทบต่อถึงกันตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่พัฒนาการไม่สมวัยในเด็กปฐมวัย ผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ แรงงานมีปัญหาทั้งในเรื่องความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ไม่ตรงกับตลาดงาน และผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพโดยที่จำนวนไม่น้อยต้องพึ่งพิงผู้อื่นในการดำเนินชีวิต เป็นต้น ดังนั้น จุดเน้นการพัฒนาคนที่สำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีดังนี้

1) การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ

2) การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม คนไทยในทุกช่วงวัยเป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม

3) การพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของคน มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยเพื่อวางรากฐานให้เป็นคนมีคุณภาพในอนาคต การพัฒนาทักษะสอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม เช่น เด็กวัยเรียนและวัยรุ่นพัฒนาทักษะการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการพัฒนาให้มีความพร้อมในการต่อยอดพัฒนาทักษะในทุกด้าน มีทักษะการทำงานและการใช้ชีวิตที่พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน วัยแรงงานเน้นการสร้างความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับตลาดงานทั้งทักษะขั้นพื้นฐาน ทักษะเฉพาะในวิชาชีพ ทักษะการเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ ทักษะการประกอบอาชีพอิสระ วัยสูงอายุเน้นพัฒนาทักษะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับวัยและประสบการณ์

4) การเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงโลกในอนาคตอย่างสำคัญ

5) การยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในทุกระดับและยกระดับการเรียนรู้ โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปรับระบบการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพครูทั้งระบบ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และพัฒนาระบบบทวิภาคีหรือสหกิจศึกษาให้เอื้อต่อการเตรียมคนที่มีทักษะให้พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน นอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งสื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

6) การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพดี เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพและการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ในการดูแลสุขภาพ การพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายและโภชนาการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย การใช้มาตรการทางกฎหมายและภาษีในการควบคุมและส่งเสริมอาหารและผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ การสร้างกลไกในการจัดทำนโยบายสาธารณะที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพที่จะนำไปสู่การสร้างแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี

1.3.4 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ ในช่วง 5 ปีต่อจากนี้ไปยังคงดำเนินการยกระดับคุณภาพบริการทางสังคมให้ทั่วถึงโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาและสาธารณสุข รวมทั้งการปิดช่องว่างการคุ้มครองทางสังคมอื่น ๆ ต่อเนื่องจากที่ได้ผลักดันในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และมุ่งเน้นมากขึ้นในเรื่องการเพิ่มทักษะแรงงานและการใช้นโยบายแรงงานที่สนับสนุนการเพิ่มผลิตภาพแรงงานและเสริมสร้างรายได้สูงขึ้น ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ มีดังนี้

1) การสร้างโอกาสให้กับกลุ่มเป้าหมายประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำที่สุดโดยจัดบริการของรัฐที่มีคุณภาพทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข ให้กับผู้ที่ด้อยโอกาสและผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ห่างไกล การจัดสรรที่ดินทำกินอย่างมีเงื่อนไขเพื่อป้องกันการเปลี่ยนมือผู้ได้รับการจัดสรรที่ดินให้แก่กลุ่มคนจนในภาคเกษตรที่ไร้ที่ดินทำกิน การพัฒนาทักษะของกลุ่มเป้าหมายให้สามารถประกอบอาชีพและมีรายได้ การพัฒนาระบบการประกันภัยพิชผล การจัดตั้งธนาคารที่ดิน และการพัฒนาองค์กรการเงินฐานราก เป็นต้น

2) การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนในเรื่องการสร้างอาชีพ รายได้ และให้ความช่วยเหลือที่เชื่อมโยงการเพิ่มผลิตภาพสำหรับประชากรกลุ่มร้อยละ 40 รายได้ต่ำสุด ผู้ด้อยโอกาส สตรี และผู้สูงอายุ อาทิ การสนับสนุนธุรกิจขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจเพื่อสังคม การพัฒนาองค์กรการเงินฐานรากและการเข้าถึงเงินทุนเพื่อสร้างอาชีพ และการสนับสนุนการเข้าถึง ปัจจัยการผลิตคุณภาพดีที่ราคาเป็นธรรม เป็นต้น และในขณะเดียวกันก็ต้องเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งบประมาณเชิงพื้นที่และบูรณาการเพื่อการลดความเหลื่อมล้ำ

3) การกระจายการจัดบริการภาครัฐให้มีความครอบคลุมและทั่วถึง ทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ ทั้งในด้านการศึกษา สาธารณสุข โครงสร้างขั้นพื้นฐาน และการจัดสวัสดิการ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรให้มีการกระจายตัวอย่างเป็นธรรม สร้างปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ รวมทั้งการปรับกฎหมายกฎระเบียบ ให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม

4) การสร้างชุมชนเข้มแข็งให้เป็นพลังร่วมทางสังคมในการสนับสนุนการพัฒนาและพร้อมรับประโยชน์จากการพัฒนาโดยส่งเสริมการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการระดับชุมชน การสนับสนุนศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนเพื่อยกระดับทักษะของคนในชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนจัดสวัสดิการและบริการในชุมชน และผลักดันกลไกกระจายที่ดินทำกินและการบริหารจัดการที่ดินของชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาการไม่มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย รวมถึงการมีสิทธิในการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่

1.3.5 การปรับโครงสร้างการผลิต โดยการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับปัจจัยพื้นฐานและทุนทางเศรษฐกิจให้สนับสนุนการเพิ่มศักยภาพของฐานการผลิตและฐานรายได้เดิม และสร้างฐานการผลิตและรายได้ใหม่ให้กับระบบเศรษฐกิจ และยกระดับห่วงโซ่มูลค่าด้วยการใช้เทคโนโลยีวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างนวัตกรรมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมทั้งยกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการ สร้างสังคมผู้ประกอบการที่มีทักษะในการทำธุรกิจทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี พัฒนาพื้นที่ชายแดนที่มีศักยภาพ และพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และขับเคลื่อนเศรษฐกิจเข้าสู่การเป็นประเทศรายได้สูงในอนาคต

1.3.6 การปรับระบบการผลิตการเกษตรให้สอดคล้องกับพันธกรณีในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการเกษตร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบมีส่วนร่วม ที่เชื่อมโยงกับฐานทรัพยากรชีวภาพ (Bio Base) ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตร มีความปลอดภัย ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อมของประเทศ เน้นการพัฒนาระบบเกษตรกรรมที่ยั่งยืนและการขยายโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่ทำกินของเกษตรกร ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการเกษตรจากกิจการเจ้าของคนเดียวเป็นการประกอบการในลักษณะสหกรณ์ ห้างหุ้นส่วน และบริษัทเพื่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด ลดการทำงานตำระดับ และสามารถใช้นวัตกรรมผลิตในระดับที่เหมาะสม รวมทั้งใช้กลไกตลาดในการป้องกันความเสี่ยง

1.3.7 การเพิ่มศักยภาพการผลิตและการบริการเดิมและการต่อยอดไปสู่ฐานการผลิตและบริการโดยใช้เทคโนโลยีที่เข้มแข็งและนวัตกรรมวางรากฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมสำหรับอนาคต ทั้งในด้านการเตรียมคน และโครงสร้างพื้นฐาน สร้างระบบกลไกและเครือข่ายที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงความร่วมมือของภาคธุรกิจในลักษณะคลัสเตอร์

1.3.8 การส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจกระแสใหม่ อาทิ เศรษฐกิจดิจิทัล เศรษฐกิจฐานชีวภาพ เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม และการพัฒนาวิสาหกิจตั้งใหม่ (Start up) และวิสาหกิจเพื่อสังคม รวมถึงการสร้างสังคมผู้ประกอบการ

1.3.9 สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ให้เติบโตและสนับสนุนภาคการผลิต เน้นการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ และศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งการสร้างมูลค่าเพิ่มในอุตสาหกรรมกีฬาให้ครอบคลุมทุกมิติและครบวงจรทั้งการผลิตและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

1.3.10 สร้างความเชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิต เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ขยายฐานเศรษฐกิจให้กว้างขึ้น และต่อยอดห่วงโซ่การผลิตให้เข้มแข็งขึ้น โดยการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต และนำผลการวิจัยและการพัฒนาที่เกี่ยวข้องมาใช้ประโยชน์ ในการสร้างผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์ที่หลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการคมนาคมขนส่ง โลจิสติกส์ และโทรคมนาคมในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคภายใต้แผนงาน GMS, ACMECS, IMT-GT, JDS และ BIMSTEC และภูมิภาคอาเซียนเพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์ โดยพัฒนาความเชื่อมโยงตามแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนให้มีความต่อเนื่องและเป็นโครงข่ายที่สมบูรณ์

1.3.11 การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและคุณภาพของประชาชน เร่งแก้ไขปัญหาวิกฤติสิ่งแวดล้อมเพื่อลดมลพิษที่เกิดจากการผลิตและการบริโภค พัฒนาระบบบริหารจัดการที่โปร่งใสเป็นธรรม ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นวงกว้างมากขึ้น ต้องเร่งเตรียมความพร้อมในการลดการปล่อยก๊าซ

เรือนกระจกและเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศรวมทั้งบริการจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติ

1.3.12 การฟื้นฟูพื้นฐานด้านความมั่นคงที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติของผู้มีความคิดเห็นต่างทางความคิดและอุดมการณ์ บนพื้นฐานของการปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และการเตรียมการรับมือกับอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยยะสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะ 20 ปี ข้างหน้า

1.3.13 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและการสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย ในระบบการบริหารจัดการภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาลในภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านระบบการบริหารงานและบุคลากร ในส่วนการบริหารจัดการภาครัฐให้โปร่งใส มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ ตรวจสอบได้อย่างเป็นธรรม และประชาชนมีส่วนร่วมมีการกระจายอำนาจ และแบ่งภารกิจรับผิดชอบที่เหมาะสม ระหว่างส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น

1.3.14 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ของประเทศเพื่อขยายขีดความสามารถและพัฒนาคุณภาพการให้บริการ เพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจหลักและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกกลุ่มในสังคม สนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคและในอาเซียนอย่างเป็นระบบโดยมีโครงข่ายเชื่อมโยงภายในประเทศที่สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจต่าง ๆ การพัฒนาระบบบริหารจัดการและการกำกับดูแลให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน และการคุ้มครองผู้บริโภคการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ และการพัฒนาผู้ประกอบการในสาขาโลจิสติกส์ และหน่วยงานที่มีศักยภาพไปทำธุรกิจในต่างประเทศ

1.3.15 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ โดยเร่งดำเนินการในประเด็นท้าทาย ได้แก่ การสร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตและบริการเดิมและขยายฐานการผลิตและบริการใหม่ที่สร้างรายได้สำหรับประชาชนในภาค การพัฒนาเมืองให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกให้รองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมแห่งอนาคตอย่างมีสมดุล และการบริหารจัดการพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เจริญเติบโตและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคและเมืองให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

1.3.16 การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศให้เข้มข้นและส่งผลต่อการพัฒนาอย่างเต็มที่โดยในระยะเวลา 5 ปี ต่อจากนี้ไปจะมุ่งเน้นการผลักดันให้ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบและในเชิงสถาบันมีความคืบหน้าและชัดเจนในระดับปฏิบัติการและในแต่ละจุดพื้นที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศ รวมทั้งการผลักดันการลดการใช้มาตรการที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษีในการกีดกันการค้าการลงทุนระหว่างกัน ควบคู่ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชิงกายภาพที่ต้องเชื่อมโยงเครือข่ายภายในประเทศและต่อเชื่อมกับประเทศเพื่อนบ้าน และการเตรียมความพร้อมให้ประเทศไทยเป็นประตูไปสู่ภาคตะวันตกและตะวันออกของภูมิภาคเอเชีย ตลอดจนมุ่งเน้นการต่อยอดจากความเชื่อมโยงเชิงกายภาพสู่การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและชุมชนตามแนวระเบียงเศรษฐกิจต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการกระจายความเจริญในการพัฒนาชุมชน จังหวัดและเมืองตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ รวมถึงพื้นที่เชื่อมโยงอื่นภายในประเทศในขณะเดียวกันประเทศไทยต้องดำเนินยุทธศาสตร์ในเชิงรุกในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยไปลงทุนในต่างประเทศทั้งในส่วนที่จะทำให้เกิดการเชื่อมต่อห่วงโซ่มูลค่าในอาเซียนที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและเพื่อขยายโอกาสด้านการค้าและการลงทุนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศ CLMV และอาเซียนรวมทั้งการส่งเสริมการ

ใช้ประโยชน์จากรอบความร่วมมือของอาเซียนกับกลุ่มประเทศนอกกลุ่มอาเซียน รวมทั้งเพิ่มบทบาทของไทยในเวทีโลกด้วยการส่งเสริมบทบาทที่สร้างสรรค์ของไทยในกรอบความร่วมมือต่าง ๆ รวมทั้งการสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้กรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

1.3.17 การส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ (Outward investment) โดยพัฒนาผู้ประกอบการโดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถพัฒนาธุรกิจร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม พัฒนาสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและการสนับสนุนการดำเนินงานของสภาธุรกิจภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ และสนับสนุนแหล่งเงินทุนและแหล่งข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับฐานการผลิตในต่างประเทศ

1.3.18 การปรับปรุงภาคการเงินของไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและให้สามารถแข่งขันกันได้ ซึ่งภาครัฐต้องเร่งปรับปรุงกฎระเบียบในการกำกับดูแลภาคการเงินเพื่อสนับสนุนความสามารถในการแข่งขันและการให้บริการต่อผู้บริโภคและภาคธุรกิจและธุรกิจเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม รวมทั้งการกำกับดูแลที่สามารถป้องกันความเสี่ยงจากความเสี่ยงทางการเงินและกระแสการเคลื่อนย้ายของเงินทุนที่จะมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปและมีปริมาณธุรกรรมที่มากขึ้น ในขณะเดียวกัน ก็สนับสนุนการนำเทคโนโลยีทางการเงินมาใช้อย่างเข้มข้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและการเข้าถึง การพัฒนาเครื่องมือทางการเงินเพื่อการระดมทุนมาใช้สนับสนุนการลงทุนโครงการขนาดใหญ่ รวมทั้งต้องขยายการเข้าถึงบริการทางการเงิน เพื่อให้ภาคธุรกิจและประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้อย่างทั่วถึงในต้นทุนที่เหมาะสม

1.3.19 การปฏิรูปด้านการคลังและงบประมาณ ประกอบด้วย การขยายฐานภาษี การปรับระบบการจัดทำค่าของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การจัดทำงบประมาณบูรณาการทั้งเชิงประเด็นพัฒนาและเชิงพื้นที่ การติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ และกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียม และลดความซ้ำซ้อนของสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคม เพื่อลดภาระการพึ่งพารายได้จากรัฐบาล

1.3.20 การสร้างความยั่งยืนทางการคลังของระบบการคุ้มครองทางสังคม ได้แก่ ระบบการออกเพื่อการเกษียณอายุ ระบบการประกันสุขภาพ

1.4 เป้าหมายการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 กำหนดเป้าหมายในด้านต่าง ๆ ในช่วงเวลา 5 ปี โดยคำนึงถึงการดำเนินการต่อยอดต่อไปแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 14 และ 15 เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และในขณะเดียวกันแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้จัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดในรายละเอียดมากกว่าในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ผ่านมาเพื่อให้อำนาจและเชื่อมโยงกับการกำหนดเป้าหมายในแผนระดับรองและแผนปฏิบัติการต่าง ๆ ได้ชัดเจนขึ้น โดยการจัดสรรงบประมาณและแผนปฏิบัติการต่าง ๆ ต้องแสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงที่เป็นผลสัมฤทธิ์ ผลลัพธ์หลัก ๆ กับผลผลิตในระดับแผนงานและโครงการได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแต่และกลุ่มบูรณาการของการจัดสรรงบประมาณ รวมถึงความเชื่อมโยงถึงตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของภาครัฐ ทั้งนี้ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้ตั้งเป้าหมายในมิติหลัก ๆ ประกอบด้วย (1) คนไทยมีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียง มีความเป็นไทย (2) การลดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และความยากจน การเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง กลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 15 (3) ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ โครงสร้างเศรษฐกิจปรับสู่เศรษฐกิจฐานบริการ และดิจิทัล มีผู้ประกอบการรุ่นใหม่ และเป็นสังคมผู้ประกอบการ และมีผู้ประกอบการขนาดกลางและ

ขนาดเล็กที่เข้มแข็งสามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการ รวมทั้งมีระบบการผลิตให้บริการจากฐานรายได้เดิมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และเศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพและมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็นประเทศที่มีรายได้สูงภายในปี 2579 (4) ทุนทางธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงอาหารพลังงาน และน้ำ โดยเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศเพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานและขนส่งไม่น้อยกว่าร้อยละ 7 ภายในปี 2563 เทียบกับการปล่อยกรณีปกติ มีปริมาณ หรือสัดส่วนของขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้น และรักษาคุณภาพน้ำและคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (5) มีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย สังคมปลอดภัย สามัคคี สร้างภาพลักษณ์ดี และเพิ่มความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทย ความขัดแย้งทางอุดมการณ์และความคิดในสังคมลดลง ปัญหาอาชญากรรมลดลง ประเทศไทยมีส่วนร่วมในการกำหนดบรรทัดฐานระหว่างประเทศ เป็นต้น และ (6) มีระบบบริการจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระจายอำนาจและมีส่วนร่วมจากประชาชน บทบาทภาครัฐในการให้บริการซึ่งภาคเอกชนดำเนินการแทนได้ดีกว่าลดลง เพิ่มการใช้ระบบดิจิทัลในการให้บริการ ปัญหาคอร์รัปชันลดลง และการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระขึ้น

เป้าหมายทั้ง 6 กลุ่มหลักภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สะท้อนถึงเป้าหมายการขับเคลื่อนการพัฒนาตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) และเป้าหมายในระยะยาวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องบรรลุภายในระยะเวลา 20 ปี คือ “เศรษฐกิจและสังคมไทยมีการพัฒนาอย่างมั่นคง ยั่งยืนบนฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน สังคมไทยเป็นสังคมที่เป็นธรรมมีความเหลื่อมล้ำน้อย คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่มีวินัย ตื่นรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองตลอดชีวิต มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ มีความเจริญทางจิตวิญญาณ มีจิตสาธารณะทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก ประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีนานาชาติ ระบบเศรษฐกิจตั้งอยู่บนฐานของการใช้นวัตกรรมนำดิจิทัล สามารถแข่งขันในการผลิตได้และค้าขายเป็น มีความเป็นสังคมประกอบการ มีฐานการผลิตและบริการที่มีคุณภาพและรูปแบบที่โดดเด่นเป็นที่ต้องการในตลาดโลก เป็นฐานการผลิตและบริการที่สำคัญ เช่น การให้บริการคุณภาพทั้งด้านกาเงิน ระบบโลจิสติกส์ บริการด้านสุขภาพ และท่องเที่ยวคุณภาพ เป็นครัวโลกของอาหารคุณภาพและปลอดภัย เป็นฐานอุตสาหกรรมและบริการอัจฉริยะที่เป็นอุตสาหกรรมแห่งอนาคตที่ใช้นวัตกรรม ทุนมนุษย์ทักษะสูงและเทคโนโลยีอัจฉริยะ มาต่อยอดฐานการผลิตและบริการที่มีศักยภาพในปัจจุบัน และพัฒนาฐานการผลิตและบริการใหม่ ๆ เพื่อนำประเทศไทยไปสู่การมีระบบเศรษฐกิจ สังคม และประชาชนที่มีความเป็นอัจฉริยะได้ในระยะยาว”

1.5 ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาสำคัญ

สำหรับยุทธศาสตร์และแนวทางในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12 ถูกกำหนดจากยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้านภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และกำหนดเป็นแนวทางในรายละเอียดที่แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องและการตอบสนองเป้าหมายที่ต้องบรรลุในระยะ 5 ปี ที่จะเป็นการวางพื้นฐานที่สามารถสานต่อการพัฒนาในประเด็นสำคัญของประเทศในระยะต่อไปที่สนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำทาง ทั้งนี้ภายใต้ยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาครอบคลุมรายละเอียดที่ตอบสนองต่อจุดเน้นประเด็นหลักของการพัฒนาในระยะ 5 ปี และมุ่งต่อยอดผลสัมฤทธิ์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับต่อๆ ไป โดยจะต้องต่อยอดให้เกิดความต่อเนื่องของการขับเคลื่อนการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานและการแก้ปัญหาสำคัญที่เป็นรากเหง้าของปัญหาต่าง ๆ

และประเด็นปฏิรูปประเทศไทยให้ลุล่วง รวมทั้งประเด็นร่วมที่มีความเชื่อมโยงกับหลากหลายประเด็นการพัฒนาที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อเนื่องกันไปตลอด 20 ปี

ยุทธศาสตร์ที่กำหนดในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีจำนวน 10 ยุทธศาสตร์ซึ่งมีรายละเอียดมากกว่าในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะภายใต้สถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องนั้นเป็นการยากในการที่จะกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในรายละเอียดที่ชัดเจนในแผนพัฒนาระยะยาว เช่น ยุทธศาสตร์ชาติได้ ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจำเป็นต้องมีการกำหนดและปรับปรุงให้สอดคล้องกับเงื่อนไขและปัจจัยแวดล้อมในช่วงเวลานั้น ๆ จึงสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุดังกล่าวยุทธศาสตร์ชาติจึงเป็นการกำหนดกรอบที่เป็นประเด็นหลักของการพัฒนาประเทศที่ครอบคลุมมิติต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนทั้งในเรื่องการพัฒนารฐานการผลิตและบริการการพัฒนากลุ่มเป้าหมาย และการพัฒนาในเรื่องกลไกและกฎระเบียบ รวมทั้งการพัฒนาทุนมนุษย์ ภายใต้การกำหนดและยึดหลักการสำคัญของการพัฒนาดังนั้น ยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงประกอบด้วยยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ (2) ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในสังคม (3) ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (4) ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน (5) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน และ (6) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ ป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย และประกอบกับอีก 4 ยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์และกลไกสนับสนุนให้การดำเนินยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้านให้สัมฤทธิ์ผล ประกอบด้วย (7) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์ (8) ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม (9) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ และ (10) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 นับว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญอีกก้าวหนึ่งสำหรับการเชื่อมต่อการแปลงแผนสู่การปฏิบัติ นั่นคือ แผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาในรายละเอียดที่จะเชื่อมต่อการปฏิบัติโดยได้กำหนดแผนงาน/โครงการกลุ่มสำคัญ ๆ ที่ต้องดำเนินการในระดับแผนงานและโครงการสำคัญ (Flagship Program) ในช่วง 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติโดยใช้กลไกแผนเฉพาะด้าน ยุทธศาสตร์กระทรวง แผนการพัฒนาภาค แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงานต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนตามแนวยุทธศาสตร์นั้น ๆ ให้บรรลุ โดยจะต้องมีการจัดสรรงบประมาณแบบบูรณาการประเด็นการพัฒนาและเชิงพื้นที่และมีการกำหนดตัวชี้วัดในการติดตามและประเมินผลที่เป็นระบบที่สามารถสะท้อนถึงผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาได้อย่างแท้จริง ซึ่งในช่วง 5 ปี ต่อจากนี้ระบบงบประมาณและการบริหารจัดการงบประมาณแผ่นดินกฎระเบียบ เรื่องวินัยการเงินการคลังภาครัฐ และระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากเพื่อการรองรับความท้าทายในการพัฒนา ในขณะเดียวกันแนวทางการพัฒนาซึ่งเป็นรายละเอียดภายใต้ยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ยุทธศาสตร์นั้นได้กำหนดให้ครอบคลุมในหลากหลายประเด็นและแนวทางการพัฒนาเฉพาะด้านซึ่งหน่วยงานรับผิดชอบได้กำหนดไว้แล้ว ภายใต้แผนเฉพาะด้านหรือกำลังดำเนินการ ทั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อการบูรณาการประเด็นการพัฒนาและเพื่อสนับสนุนให้เกิดการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเกิดการต่อยอดให้สามารถดำเนินการได้สัมฤทธิ์ผล นอกจากนี้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ก็ได้กำหนดประเด็นและแนวทางที่สนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่สภาปฏิรูปแห่งชาติและสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปได้เสนอ โดยมุ่งเน้นในเรื่องที่มีความชัดเจนและต้องเร่งดำเนินการให้

แล้วเสร็จในช่วง 5 ปีต่อจากนี้ไป ซึ่งนับว่าเป็นทั้งช่วงเวลาสำคัญของการปฏิรูปประเทศและวางรากฐานเพื่อการพัฒนาในระยะยาวให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

2. การประเมินสภาพแวดล้อมการพัฒนาประเทศ

สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

2.1 สถานการณ์และแนวโน้มเศรษฐกิจโลก และผลกระทบต่อประเทศไทย

เศรษฐกิจโลกในระยะ 5 ปี ข้างหน้า ยังมีแนวโน้มขยายตัวช้าและมีความเสี่ยงจากความผันผวนในระบบเศรษฐกิจและการเงินโลกในเกณฑ์สูง ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศไทยต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่สำคัญ ได้แก่ ความไม่แน่นอนของการปรับเปลี่ยนทิศทางการดำเนินนโยบายการเงินของมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ อาทิ สหรัฐฯ สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาคการเงิน และการประกอบธุรกิจของไทย นอกจากนี้ การเปิดเสรีทางการค้าก่อให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น รวมทั้งภาคการบริการและการท่องเที่ยว ทำให้ประเทศไทยต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ อย่างไรก็ตาม การเปิดเสรีทางการค้าดังกล่าวจะเป็นโอกาสของประเทศไทยในการใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคและภูมิภาคให้สนับสนุนการพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าร่วมกันทั้งนี้ ปัจจัยภายนอกที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่

2.1.1 ตลาดเกิดใหม่มีบทบาทสูงขึ้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์เศรษฐกิจเป็นแหล่งวัตถุดิบ แรงงาน และตลาดที่มีกำลังซื้อ ทั้งบราซิล รัสเซีย อินเดีย จีน แอฟริกาใต้ ทั้งนี้ ภูมิภาคเอเชียจะเป็นศูนย์กลางพลังอำนาจทางเศรษฐกิจของโลก มีการไหลเข้าของกองทุนในภาคการผลิตสูงโดยเฉพาะอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์และชิ้นส่วนและเป็นห่วงโซ่การผลิตที่สำคัญของโลก หรือเป็น “โรงงานผลิตแห่งเอเชีย” เพื่อส่งออกสู่ตลาดโลก และดึงดูดให้ประเทศมหาอำนาจเข้ามารวมกลุ่มและขยายบทบาททางเศรษฐกิจในภูมิภาคมากขึ้นผ่านการผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ รูปแบบใหม่ทั่วโลกเพื่อสร้างอำนาจต่อรอง อาทิ Trans-Pacific Partnership (TPP) และ Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) ทำให้รูปแบบการค้าในระยะต่อไปมีความเป็นเสรีและแข่งขันกันอย่างเข้มข้น นอกจากนี้ การเพิ่มขึ้นของชนชั้นกลางจะก่อให้เกิดกำลังซื้อของโลกเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นโอกาสที่เปิดกว้างขึ้นสำหรับการค้าการลงทุนบริการ และการเคลื่อนย้ายทุนและแรงงาน อย่างไรก็ตาม การเปิดเสรียังก่อให้เกิดมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีเพิ่มมากขึ้น อาทิ การออกกฎระเบียบ มาตรฐานสินค้าและบริการมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม และสิทธิมนุษยชน ซึ่งทำให้ประเทศไทยต้องพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ปรับปรุงกฎระเบียบภายในให้สอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศรวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม

2.1.2 ตลาดการเงินโลกไร้พรมแดน ซึ่งเป็นผลจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเงินมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทำให้มีการพัฒนาเครื่องมือทางการเงินใหม่ ๆ เช่น Application ทางการเงิน Crowd Funding และ Financial Platform เป็นต้น ประกอบกับการเปิดเสรีภาคการเงินในอาเซียน ทำให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้ภาคการเงินของไทยต้องเร่งพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเงินให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมทั้งต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เช่น การปรับปรุงกฎระเบียบในการกำกับดูแลภาคการเงิน การสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ใช้บริการในเรื่องความปลอดภัยของข้อมูลส่วนตัวผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการป้องกันความเสี่ยงจากความเชื่อมโยงทางการเงิน การเคลื่อนย้ายเงินทุน และปริมาณธุรกรรมที่เพิ่มขึ้น

2.1.3 การเปิดเสรีมากขึ้นของอาเซียนภายหลังปี 2558 ทั้งในภาคสินค้าและบริการโดยเฉพาะภาคการเงิน ซึ่งเป็นโอกาสที่สำคัญหลายประการ อาทิ การเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต ทุน แรงงาน อย่างเสรีการลด

ข้อจำกัดในด้านอุปสงค์ในประเทศซึ่งทำให้ภาคการผลิตสามารถขยายตลาดและพัฒนาตนเองให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น รวมทั้งการใช้ความได้เปรียบด้านสถานที่ตั้งและด้านโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เป็นศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน การเงิน การบริการและการผลิตภาคอุตสาหกรรมในขณะที่ยังคงแข่งขันของประเทศในภูมิภาคอาเซียนจะสูงขึ้น ทั้งในเรื่องมาตรฐานสินค้าและบริการสินค้าเกษตรไทยจะแข่งขันยากขึ้นจากการเริ่มลดภาษีสินค้าของประเทศกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม การเคลื่อนย้ายเสรีแรงงานทักษะที่เป็นทั้งโอกาสและอุปสรรคและการที่หลายประเทศมีเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการในอนาคตที่คล้ายคลึงกันไม่ว่าจะเป็น อินโดนีเซีย มาเลเซีย เวียดนาม และไทย ทำให้การพัฒนาของแต่ละประเทศต้องคำนึงถึงความสามารถได้เปรียบเฉพาะตัวในการวางตำแหน่งทางยุทธศาสตร์การค้าสินค้าและบริการของตนเอง ซึ่งไทยต้องผลักดันการลงทุนของไทยไปประเทศอาเซียนมากขึ้น

2.1.4 รูปแบบการค้ามีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปสู่การค้าเสรีเฉพาะกลุ่มมากขึ้น และมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่หลากหลายขึ้น เพื่อการขยายการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ซึ่งจะเป็นทั้งโอกาสที่เปิดกว้างขึ้นสำหรับการค้าและการลงทุน แต่ในขณะเดียวกันการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นทั้งในรูปของกลุ่มประเทศและสำหรับแต่ละประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 นั้น เศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนของโลกยังมีแนวโน้มขยายตัวได้ต่ำ ประเทศไทยจึงต้องกำหนดยุทธศาสตร์การแข่งขันและความร่วมมือระหว่างประเทศที่ชัดเจนในเรื่องฐานตลาดการค้าการลงทุนในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และในระดับโลก และในเรื่องสาขาการผลิตบริการที่ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งนี้จะต้องใช้ประโยชน์จาก (1) ภูมิศาสตร์ที่ตั้งของประเทศและการดำเนินนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศมายาวนาน และจากการดำเนินนโยบายส่งเสริมให้เป็นประเทศไทยเป็นฐานที่ตั้งบริษัทแม่และศูนย์ปฏิบัติการประจำภูมิภาค (2) การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ขนาดใหญ่ตามที่กำหนดในแผนการลงทุน และ (3) ความเป็นเลิศในหลายอุตสาหกรรมและบริการ อาทิ ยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ อาหาร และบริการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามท่ามกลางการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นโดยอาศัยการเพิ่มประสิทธิภาพและการพัฒนานวัตกรรมนั้น มีแนวโน้มว่าประเทศต่าง ๆ จะนำมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีมาใช้เป็นเครื่องมือในการกีดกันการค้าโดยทางอ้อมมากขึ้น อาทิ มาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชน มาตรฐานความปลอดภัยอาหาร และมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม

2.2 การวิจัยและการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดเป็นกุญแจสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม และเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตของคนในทุกสังคม ทุกเพศ ทุกวัย

ในช่วงที่ผ่านมาการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น เทคโนโลยีสื่อสาร และเทคโนโลยีชีวภาพ เป็นต้น ทำให้รูปแบบการผลิต การดำเนินธุรกิจ และการใช้ชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปมากอย่างรวดเร็ว มนุษย์สามารถสื่อสารทั้งภาพและเสียงได้อย่างไร้พรมแดน การทำธุรกิจและธุรกรรมบนโครงข่ายดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น ประเทศที่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดด เช่น ประเทศเกาหลีลงทุนด้านวิจัยและพัฒนา ผลักดันผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศให้เติบโตอย่างก้าวกระโดดจาก 67,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2523 เป็น 561,000 ล้านดอลลาร์ ในปี 2543 หรือขยายตัวประมาณ 8.3 เท่า ภายใน 20 ปี และกรณีประเทศจีนทำให้ GDP เพิ่มขึ้น 1.2 ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2543 เป็น 6.6 ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2553 และใช้เวลาอีกเพียง 4 ปี ในการขยายตัวเป็น 10.4 ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2557

ในอนาคตองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สั่งสมอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานแขนงใหม่ เช่น วิทยาการรับรู้ (cognitive Science) ซึ่งเป็นการทำงานระหว่างสมองและจิตใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความคิด อารมณ์ และการกระทำ เป็นต้น มีความสำคัญต่อการสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ที่จะส่งผลให้เกิดการผลิตนวัตกรรมเศรษฐกิจ สังคม และการดำรงชีวิตของมนุษย์แบบก้าวกระโดด (Disruptive Technology) โดยมีแนวโน้มว่าเทคโนโลยีพื้นบานใน 4 ด้าน ได้แก่

(1) อินเทอร์เน็ตเคลื่อนที่ (2) โปรแกรมอัจฉริยะที่สามารถคิดและทำงานแทนมนุษย์ (3) อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่งทุกอย่าง (Internet of Things) (4) เทคโนโลยีคลาวด์ (Cloud Technology) (5) เทคโนโลยีขั้น (6) ยานพาหนะไร้คนขับ (Autonomous and Near – Autonomous Vehicles) (7) เทคโนโลยีพันธุกรรมสมัยใหม่ (Next – Generation Genomics) (8) เทคโนโลยีการเก็บพลังงาน (Energy Storage) (9) การพิมพ์แบบสามมิติ (3D Printing) (10) เทคโนโลยีวัสดุขั้นก้าวหน้า (11) เทคโนโลยีการขุดเจาะน้ำมันและก๊าซขั้นก้าวหน้า และ (12) เทคโนโลยีพลังงานทดแทน

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดังกล่าวส่งผลกระทบต่อประเทศทั้งในมิติเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญคือ

2.2.1 เกิดสาขาอุตสาหกรรมและบริการใหม่ ๆ ที่ผสมผสานการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่หลากหลายสาขา เพื่อตอบสนองความต้องการในภาคการผลิต บริการ และพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป โดยอุตสาหกรรมใหม่ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นใน 5 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ กลุ่มเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะหุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่าง ๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรมและบริการที่มีมูลค่าสูง รวมทั้งรูปแบบและกระบวนการประกอบธุรกิจบริการจะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและหลากหลาย รูปแบบผลิตภัณฑ์และบริการมีวัฏจักรชีวิตสั้นลง การแข่งขันในตลาดอยู่บนฐานของการใช้นวัตกรรมทั้งในกระบวนการผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการ นวัตกรรมด้านตลาดและการบริหารจัดการถ้าภาคธุรกิจโดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ปรับตัวไม่ทัน อาจสูญเสียความสามารถในการแข่งขันได้ในขณะเดียวกันจะสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการในการสร้างธุรกิจรูปแบบใหม่ ๆ ที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตที่ทำให้สามารถบริหารจัดการห่วงโซ่การผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2.2 มนุษย์จะสามารถเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้ได้อย่างไร้ขีดจำกัด การพัฒนาเทคโนโลยีจะส่งผลกระทบต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นอินเทอร์เน็ตกลายเป็นส่วนหนึ่งในวิถีของทุกคนเนื่องจากการพัฒนาอุปกรณ์สื่อสารประสิทธิภาพสูงที่สามารถบรรจุ รับ ประมวลผล และแสดงข้อมูลได้อย่างมหาศาล โดยคาดว่าในปี 2025 ประชากรโลกประมาณ 2 – 3 พันล้านคน จะสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ ทำให้ผู้บริโภคมีความต้องการและพฤติกรรมผู้บริโภคที่ต้องการความสะดวกสบายและความเป็นส่วนตัวมากขึ้น เกิดการรวมกลุ่มบุคคลที่มีความชอบคล้ายคลึงกันบนโลกออนไลน์ ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลมีความเป็นปัจเจกนิยมมากขึ้น (Individualism) ความต้องการรู้จักตัวตนที่แท้จริงของกันและกันจะลดลง

2.2.3 การแข่งขันแรงงานที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีระดับสูงมีความสามารถเฉพาะทางหรือมีทักษะหลายด้าน (Multi – Skills) ในตลาดแรงงานสูงขึ้น เนื่องจากกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศต่าง ๆ โดยแรงงานทักษะต่ำจะไม่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน เพราะจะถูกแทนที่ด้วยการใช้ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ แรงงานจึงต้องมีการปรับตัวพัฒนาศักยภาพของตนให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีระดับสูงมากขึ้น ประกอบกับกำลังแรงงานของกลุ่มประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุลดลงจะนำไปสู่การเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติมากขึ้น ประเทศต่าง ๆ จึงพยายามใช้ประโยชน์จากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในการอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีทักษะสูงเข้ามาทำงานในประเทศมากขึ้น

2.2.4 เกิดความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ เช่น ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีอันเนื่องมาจากความแตกต่างด้านรายได้ ด้านความรู้ ด้านทักษะ หรือด้านการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีความเหลื่อมล้ำของแรงงานที่มีทักษะเทคโนโลยีขั้นสูงและแรงงานที่ไม่มีทักษะ ความเหลื่อมล้ำของผู้ประกอบการขนาดใหญ่และขนาดเล็กที่มีความสามารถในการลงทุนเพื่อยกระดับศักยภาพทางเทคโนโลยีแตกต่างกัน เป็นต้น

ประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งสร้างสมรรถนะทางเทคโนโลยีขั้นสูงใน 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาหารเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ กลุ่มเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่าง ๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรมและบริการที่มีมูลค่าสูง โดยกลุ่มเทคโนโลยีที่ไทยมีศักยภาพพัฒนาได้เอง ได้แก่ การเกษตร การแพทย์ และสิ่งแวดล้อม อุตสาหกรรมสร้างสรรค์และวัฒนธรรม จะต้องพัฒนาต่อยอดให้เกิดมูลค่าเพิ่มและเป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ในระยะต่อไป สำหรับกลุ่มเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่ประเทศไทยยังขาดศักยภาพในการพัฒนาอาจใช้รูปแบบการให้พัฒนาในลักษณะวิศวกรรมย้อนกลับ (Reverse Engineering) เพื่อให้สามารถเร่งพัฒนาเทคโนโลยีให้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลก และในขณะเดียวกันจะต้องลงทุนวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์พื้นฐานที่เป็นฐานของการพัฒนาเทคโนโลยีอนาคต รวมทั้งต้องเตรียมพัฒนาคนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยในระยะสั้นต้องดึงคณาจารย์จากต่างประเทศ และในระยะยาวพัฒนาคนทั้งในระยะยาวพัฒนาคนและบุคลากรวิจัย โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์พื้นฐานในลักษณะสหสาขา เพื่อส่งสมรรถนะความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในระยะยาว

2.3 สถานการณ์และแนวโน้มสังคมโลก

2.3.1 การเข้าสู่สังคมสูงวัยของโลกส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและรูปแบบการดำเนินชีวิต ในปี 2558 ประชากรโลกมีจำนวน 7,349 ล้านคน และจะเพิ่มเป็น 7,758 ล้านคนในปี 2563 ประมาณครึ่งหนึ่งจะอาศัยอยู่ในทวีปเอเชีย นอกจากนี้ องค์การสหประชาชาติยังได้ประเมินสถานการณ์ว่า ในช่วงปี 2544 – 2643 (ค.ศ. 2001 – 2100) จะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุจากการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ โดยสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 12.3 ในปี 2558 เป็นร้อยละ 13.8 ในปี 2563 ขณะที่วัยแรงงาน (อายุ 25 – 59 ปี) จะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 45.4 เป็นร้อยละ 45.7 ในช่วงเวลาเดียวกัน แต่หลังจากปี 2563 วัยแรงงานจะลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่วนวัยเด็ก (อายุ 0 – 24 ปี) ลดลงจากร้อยละ 42.3 เป็นร้อยละ 40.8 ในช่วงเวลาดังกล่าว โดยประเทศพัฒนาแล้วจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์แล้ว และส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการเตรียมตัวสำหรับการเป็นสังคมสูงวัยค่อนข้างนานเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศกำลังพัฒนา เช่น ประเทศฝรั่งเศสใช้ระยะเวลา 115 ปี สวีเดน 85 ปี สหรัฐอเมริกา 69 ปี เป็นต้น ขณะที่ประเทศกำลังพัฒนา ส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาที่สั้นกว่ามาก เช่น จาไมกา 25 ปี ศรีลังกา 23 ปี เป็นต้น เช่นเดียวกับประเทศไทยมีระยะเวลาการเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ค่อนข้างเร็วประมาณ 16 ปี ก่อนที่จะเป็นประเทศพัฒนาแล้วส่งผลต่อการออม การลงทุน และการคลังของประเทศ ขณะเดียวกัน แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและกระจายตัวของประชากรโลกที่พบว่ามากกว่าร้อยละ 50 จะอาศัยอยู่ในเขตเมือง ซึ่งมีสัดส่วนการบริโภคมากกว่าร้อยละ 80 ของประชากรทั้งหมด และกลุ่มผู้สูงอายุในประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นกลุ่มสำคัญที่ทำให้มีการบริโภคสินค้าและบริการเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการบริโภคสินค้าและบริการด้านสุขภาพ ดังนั้น จึงเป็นโอกาสสำหรับประเทศไทยในการพัฒนาสินค้าและนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมทั้งการบริการทางการแพทย์และการดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับความต้องการของผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว เช่น ธุรกิจ Nursing home ธุรกิจด้านโรงแรมและการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น และยิ่งก่อให้เกิดความต้องการแรงงานในสาขาอาชีพที่เน้นในกลุ่มผู้สูงอายุมากขึ้นตามมา เช่น ผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care Giver) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การเป็นสังคมสูงวัยของโลกยังอาจเป็นภัยคุกคามสำคัญสำหรับประเทศไทยด้วยเช่นกัน เนื่องจากการการลดลงของวัยแรงงาน จึงอาจก่อให้เกิดการแย่งชิงประชากรวัยแรงงาน โดยเฉพาะคนที่มีศักยภาพสูง ซึ่งเป็นกำลังแรงงานสำคัญในการพัฒนาประเทศ

2.3.2 การเลื่อนไหลของกระแสวัฒนธรรมโลกที่ผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่นส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและรูปแบบการบริโภค พลวัตความเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลจากกระแสวัฒนธรรมโลกมีสาเหตุจากโลกาภิวัตน์ เกิดการผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรม ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ทักษะคิด ความเชื่อ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเรียนรู้และการบริโภคในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การใช้สื่อออนไลน์ในการจับจ่ายใช้สอยและการทำธุรกรรมต่าง ๆ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยไม่จำเป็นต้องรู้จักตัวตนซึ่งกันและกัน การบริโภคสื่อหลายช่องทางในช่วงเวลาเดียวกัน ส่งผลให้คนไทยเข้าถึงข้อมูลได้อย่างไร้ขีดจำกัด เกิดการสร้างวัฒนธรรมร่วมสมัย และมีโอกาสสำหรับการสร้างสรรค์สินค้าและบริการเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศ ขณะเดียวกัน อาจก่อให้เกิดวิกฤตทางวัฒนธรรมเนื่องจากการขาดการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีงาม จนทำให้คนไทยละเลยอัตลักษณ์ มีพฤติกรรมที่เน้นบริโภคนิยมและค่านิยมที่ฟุ้งเฟ้อ ใช้ชีวิตแบบเร่งรีบ ไม่เคารพในสิทธิคนอื่น ขาดความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล ซึ่งนำไปสู่การสูญเสียคุณค่าทางวัฒนธรรมดั้งเดิมและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในสังคมไทย

2.4 สถานการณ์และแนวโน้มสิ่งแวดล้อมโลก

วาระการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก ค.ศ. 2030 ได้กำหนดทิศทางการรักษาและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ ในขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงและพันธกรณีที่เกี่ยวข้อง ทำให้ไทยต้องพร้อมรับภาระในการลดก๊าซเรือนกระจกมากขึ้น ภายใต้กระแสการแข่งขันการค้าที่เข้มข้น

2.4.1 วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 เป็นทิศทางหลักในการพัฒนาของโลกหลัง ค.ศ. 2015 โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย และ 169 เป้าประสงค์ จะมีส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต โดยเฉพาะการสร้างหลักประกันในการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคน ยกกระดับคุณภาพน้ำ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำทุกภาคส่วน การมีรูปแบบการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการเกิดของเสีย การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทะเล การป้องกันและฟื้นฟูระบบนิเวศป่าไม้ที่ยั่งยืน และหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ การบริหารจัดการเมืองอย่างยั่งยืนลดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อม และการดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น ทำให้ประเทศต้องมีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาเพื่อรักษาพื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติ ควบคู่กับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด ซึ่งเป็นโอกาสที่ประเทศไทยจะพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในประเทศ ให้เกิดการบูรณาการไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก และพร้อมไปกับการพัฒนาภายในประเทศอย่างยั่งยืน

2.4.2 ข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะทวีความเข้มข้น ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งไทยต้องดำเนินการลดก๊าซเรือนกระจกอย่างจริงจัง ประเทศไทยได้ประกาศเจตนารมณ์และกำหนดเป้าหมายของประเทศในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้ต่ำกว่าระดับการปล่อยปกติ ร้อยละ 7 – 20 ภายในปี พ.ศ. 2563 นอกจากนี้ ความตกลงปารีส (Paris Agreement) ที่นานาประเทศได้รับรองร่วมกันเมื่อ 12 ธันวาคม 2558 ซึ่งมุ่งควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกให้ต่ำกว่า 2 องศาเซลเซียส และประเทศไทยได้ลงนามรับรองความตกลงดังกล่าวเมื่อ 22 เมษายน 2559 ส่งผลให้ประเทศ

ไทยต้องมีส่วนร่วมในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างต่อเนื่องโดยกำหนดเป้าหมายในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 25 ภายในปี พ.ศ. 2573 อีกทั้งต้องการมีการทบทวนเพื่อเพิ่มระดับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทุก 5 ปี ก่อให้เกิดนัยสำคัญต่อการพัฒนาประเทศที่จะต้องเร่งดำเนินการเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในทุกภาคส่วน ทั้งภาค อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และบริการ ตลอดจนภาคครัวเรือน เป็นแรงกดดันให้ประเทศต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตและบริโภคให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเพิ่มการใช้พลังงานหมุนเวียนและพลังงานชีวภาพเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีแนวโน้มในการใช้ประเด็นการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นเงื่อนไขสำหรับกำหนดมาตรฐานสินค้าในการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาคการส่งออกของไทย แต่ก็อาจสร้างโอกาสสำหรับธุรกิจใหม่ด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ ผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของเสีย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการอบอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้กำหนดให้มีความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แต่ในทางปฏิบัติยังมีข้อจำกัดเพราะความขัดแย้งกับแนวทางการปกป้องสิทธิของทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้กรอบการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ทำให้ประเทศไทยไม่สามารถใช้ประโยชน์จากข้อกำหนดของอนุสัญญาฯ ในส่วนนี้ได้

2.4.3 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติมีความผันผวนและรุนแรงมากขึ้น ส่งผลต่อการผลิตในภาคเกษตร และความมั่นคงด้านน้ำและอาหาร การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศก่อให้เกิดการขาดแคลนน้ำ อุทกภัย และภัยธรรมชาติที่รุนแรง สร้างความเสียหายต่อระบบการเพาะปลูก ทำให้ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรของโลกลดลง อาจก่อให้เกิดความมั่นคงด้านอาหาร สำหรับประเทศไทยความผันผวนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลต่อเนื่องไปยังการส่งออกสินค้าเกษตร และอาหาร ซึ่งเป็นแหล่งรายได้สำคัญของประเทศ อาจก่อให้เกิดความไม่มั่นคงด้านอาหารทั้งระดับประเทศ และระดับครัวเรือน ในขณะเดียวกัน ภาคเกษตรก็เป็นแหล่งรายได้หลักของเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย ที่ต้องประสบความสูญเสียจากสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวน ส่งผลซ้ำเติมต่อปัญหาความยากจน

2.5 สถานการณ์ความมั่นคงโลก

2.5.1 ประเทศมหาอำนาจมีแนวโน้มของการขยายอิทธิพลและการเพิ่มบทบาทในภูมิภาค ต่าง ๆ ของโลก รวมทั้งการใช้อำนาจทางทหารและทางเศรษฐกิจเข้าแทรกแซงกิจการภายในของประเทศต่าง ๆ ของโลก รวมทั้งการใช้อำนาจทางทหารและทางเศรษฐกิจเข้าแทรกแซงกิจการภายในของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค เช่น (1) ยุทธศาสตร์การปิดกั้นในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกของสหรัฐอเมริกา เพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของประเทศพันธมิตรในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และการใช้เส้นทางคมนาคมทางทะเลในเอเชียแปซิฟิก ซึ่งถือเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของโลก (2) การรวมกลุ่มตามข้อตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Trans - Pacific Partnership : TPP) ที่อาจกระทบต่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจในกรอบประชาคมอาเซียน (3) การขยายอิทธิพลของสาธารณรัฐประชาชนจีนในกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีการพัฒนาและมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในช่วงที่ผ่านมาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การทหาร รวมทั้งการทูต ทำให้จีนมีบทบาทและอิทธิพลต่อการกำหนดและดำเนินนโยบายของประเทศต่าง ๆ หลายประเทศ รวมถึงประเทศไทยซึ่งเป็นพันธมิตรทั้งกับสาธารณรัฐประชาชนจีน และสหรัฐอเมริกาและมีผลประโยชน์ร่วมกันในหลาย ๆ ด้าน จึงส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในการกำหนดท่าทีทางการทูตแบบสมดุลและเป็นกลางท่ามกลางความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ

2.5.2 การขัดแย้งด้านอาณาเขตแบบรัฐต่อรัฐทั้งด้านอาณาเขตทางบก การอ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเล และภูมิรัฐศาสตร์ เพื่อผลประโยชน์และการแข่งขันทรัพยากร ซึ่งทำให้มีแนวโน้มการเพิ่มกำลังอำนาจของกองทัพ เช่น (1) การพัฒนานิวเคลียร์ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (2) การประกาศ “เขตแสดงตนเพื่อการป้องกันทางอากาศในทะเลจีนตะวันออก” (Air Defense Identification Zone : ADIZ) เหนือทะเลจีนตะวันออกของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน ครอบคลุมพื้นที่พิพาทระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศญี่ปุ่นหมู่เกาะเซนกาคุ (เตียวหยู) และพื้นที่สถานีวิจัยของเกาหลีใต้ (3) ความขัดแย้งกรณีการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ของหลายประเทศเป็นปัญหาที่มีความสำคัญต่อประเทศไทย ซึ่งหากเกิดการใช้กำลังทางทหารเพื่อแย่งชิงกรรมสิทธิ์ในหมู่เกาะสแปรตลีย์ ประเทศไทยอาจได้รับผลกระทบทั้งในด้านภูมิรัฐศาสตร์ เศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งอาจส่งผลกระทบและนำไปสู่ความขัดแย้ง การสร้างอำนาจต่อรองทางการทหารและความมั่นคง ซึ่งเป็นเงื่อนไขต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

2.5.3 อาชญากรรมข้ามชาติ มีแนวโน้มขยายตัวและควบคุมได้ยาก มีการเชื่อมโยงในภูมิภาคและการพัฒนาการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยมีรูปแบบและวิธีการที่ซับซ้อนมากขึ้น ประเทศไทยจึงยังมีความเสี่ยงต่อการก่อการร้ายของกลุ่มต่างชาติ ซึ่งมีเป้าหมายในการก่ออาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ โดยอาชญากรรมข้ามชาติที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างมีนัยยะสำคัญ ได้แก่ (1) การค้ายาเสพติด ปัจจุบันมีการลักลอบนำยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์เข้าประเทศทั้งตามแนวชายแดนและท่าอากาศยาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อวงจรรยาเสพติด ตั้งแต่การผลิต จำหน่าย และเสพ (2) ปัญหาแรงงานต่างด้าว จากการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานในประเทศไทย เกิดปัญหาอาชญากรรม สุขอนามัยและสาธารณสุข รวมถึงเป็นภาระของรัฐอานสิทธิและสถานะบุคคลตามกฎหมาย การศึกษา สาธารณสุข ตลอดจนเกิดความขัดแย้งกับชุมชนชาวไทย นอกจากนี้ ยังอาศัยช่องทางกฎหมายในการสร้างอิทธิพล หรือแทรกซึมอยู่ในระบบตลาดส่งผลกระทบต่อธุรกิจท้องถิ่น (3) การค้ามนุษย์ เชื่อมโยงภัยการลักลอบเข้าเมือง การใช้แรงงานเด็กและค้าประเวณี ซึ่งไทยมีสถานะเป็นทั้งประเทศต้นทางปลายทาง และทางผ่านของขบวนการค้ามนุษย์ ทำให้เป็นประเด็นถูกกล่าวหาว่าไม่ปฏิบัติตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ โดยในระหว่างปี 2553 – 2556 ประเทศไทยถูกจัดอันดับอยู่ในบัญชี Tier 2 Watch List ของรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา (TIP Report) และต่อมาในปี 2557 ถึง 2558 ถูกปรับลดระดับให้อยู่ในบัญชี Tier 3 ซึ่งเป็นระดับต่ำสุด โดยสหรัฐอเมริกามีข้อกังวลสำคัญคือ การค้ามนุษย์ในภาคประมง การบังคับใช้กฎหมาย การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ รวมถึงการดูแลและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (4) การฟอกเงิน เป็นปัญหาเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมอื่น ๆ เช่น การก่อการร้าย การค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คอร์รัปชัน ซึ่งไทยอยู่ในระหว่างการแก้ไขปัญหาให้ได้ตามมาตรฐานสากล

2.5.4 การก่อการร้ายกำลังส่งผลกระทบต่อสังคมโลก โดยทวีความรุนแรงและมีความถี่มากขึ้น ในระยะหลายปีที่ผ่านมา รวมทั้งมีแนวโน้มแผ่ขยายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วโลกอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากลัทธิสุดโต่ง (Extremism) ซึ่งคลั่งไคล้ความรุนแรงและอุดมการณ์ และกลุ่มก่อการร้ายต่าง ๆ ที่ต้องการสร้างแนวร่วมให้เกิดความรุนแรง แพร่กระจายไปยังรัฐที่อ่อนแอในภูมิภาคอื่น ๆ ส่งผลกระทบต่ออพยพของประชาชนเพื่อหนีภัยสงครามไปยังประเทศที่ปลอดภัย โดยประเทศไทยมีความเสี่ยงต่อการถูกใช้เป็นที่พักพิงของกลุ่มก่อการร้ายข้ามชาติที่เข้ามาในรูปแบบของผู้อพยพและนักท่องเที่ยว ที่อาจใช้ประเทศไทยเป็นฐานในการวางแผนก่อการร้ายในประเทศและในภูมิภาค

สถานการณ์แนวโน้มโลกในระยะ 5 ปี เช่น เศรษฐกิจที่ยังขยายตัวช้า นวัตกรรมทางการเงินการค้า การลงทุนที่มีความเข้มข้น การก้าวขึ้นเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของประเทศเกิดใหม่ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศเอเชีย การพัฒนาเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด การเป็นสังคมสูงวัย มีความเป็นพหุวัฒนธรรม และความเหลื่อมล้ำในสังคมมีแนวโน้มที่จะขยายตัวมากขึ้น เป็นต้น ประเทศไทยต้องเตรียมความพร้อมเพื่อเผชิญกับประเด็นท้าทายและใช้โอกาสในการสนับสนุนการพัฒนาประเทศ ดังนั้น จึงต้องวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มภายในประเทศ เพื่อนำจุดแข็งและจุดอ่อนที่มีอยู่ในปัจจุบันจะนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ และจัดการความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3. สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การสร้างความเท่าเทียมกันทางสังคม และอนุรักษ์ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ในส่วนนี้จะเป็นการทบทวนและวิเคราะห์สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจมหภาค และการพัฒนาภาคการผลิต การพัฒนาและใช้วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีและนวัตกรรม สังคม สิ่งแวดล้อม การเจริญเติบโตของพื้นที่เมือง และความมั่นคงในช่วงที่ผ่านมา โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 สถานการณ์และแนวโน้มเศรษฐกิจไทย

3.1.1 ในช่วงที่ผ่านมาการพัฒนาเศรษฐกิจไทยในภาพรวมประสบความสำเร็จในระดับที่น่าพอใจ ทั้งในด้านการสร้างอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การปรับโครงสร้างการผลิต การส่งสมองค์ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีการผลิต การพัฒนาเศรษฐกิจรายสาขา การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ทำให้เศรษฐกิจไทยมีปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง และความพร้อมที่จะได้รับการพัฒนาต่อยอดเพื่อขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้วในปี 2579 ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติ

3.2 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม อยู่ในลำดับต่ำและการบริหารจัดการงานวิจัยขาดการบูรณาการให้มีเอกภาพตั้งแต่ระดับนโยบาย การสนับสนุนทุนวิจัย และหน่วยวิจัยหลักทำให้ทิศทางการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยพัฒนา และนวัตกรรมของประเทศ ไม่ชัดเจน มีความซ้ำซ้อน และยังมีข้อจำกัดในการตอบโจทย์การพัฒนาประเทศเป็นผลให้การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศล่าช้า ไม่ทันต่อการพัฒนาเทคโนโลยีของโลกตลอดจนมีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ในระดับต่ำ โดยภาคการผลิตที่เป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศ อาทิ เกษตรกรรายย่อย วิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีข้อจำกัดในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ผลงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม ขาดแคลนนักบริหารจัดการงานวิจัยและนวัตกรรมทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตและผู้ใช้ประโยชน์งานวิจัยภาคเอกชนไม่เข้ามาลงทุนในขั้นการแปลงงานวิจัยไปสู่เชิงพาณิชย์ซึ่งมีความเสี่ยงและต้องใช้เงินลงทุนสูงซึ่งสะท้อนจากดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีวิจัย และนวัตกรรม โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

3.2.1 ประสิทธิภาพของการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรด้านนวัตกรรมให้เป็นผลผลิตด้านนวัตกรรม ของประเทศ ซึ่งสะท้อนจากดัชนีชี้วัด Global Innovation Index (GII) ทำโดย Cornell University ร่วมกับ Institut Europeend' Administration des Affaires (INSEAD) และ World Intellectual Property Organization (WIPO) พบว่า ในปี 2558 ประเทศไทยมีความสามารถด้านนวัตกรรมในภาพรวมอยู่ที่อันดับ 55 จากทั้งหมด 141 ประเทศ ขณะที่สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ เกาหลี จีน และมาเลเซีย อยู่ในอันดับที่ 5, 7, 14, 29 และ 32 ตามลำดับ โดยดัชนีด้านสถาบัน เป็นปัจจัยที่ประเทศไทยมีความอ่อนแอมากที่สุด (อันดับที่ 92)

เนื่องมาจากปัจจัยสภาพแวดล้อมทางด้านกฎหมาย และปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่ยังไม่เอื้อต่อการสร้างและพัฒนานวัตกรรมเท่าที่ควร

3.2.2 ความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ของประเทศไทยตามการจัดอันดับของ International Institute for Management Development (IMD) พบว่า

1. ณ ปี 2559 ประเทศไทยมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์อยู่ในอันดับที่ 47 และโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีอยู่ในอันดับที่ 42 จาก 61 ประเทศ ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ต่ำ และเป็นจุดอ่อนสำคัญเป็นเวลานาน ซึ่งถ้าประเทศไทยไม่สามารถนำงานวิจัยมาเพื่อมูลค่าให้กับสินค้าและบริการ อันดับความสามารถการแข่งขันของประเทศจะส่งผลการพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูงได้

2. ค่าใช้จ่ายทางการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP ของประเทศไทยในปี 2556 อยู่ที่ร้อยละ 0.47 และปรับเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปี 2557 เป็นร้อยละ 0.48 ในขณะที่จำนวนนี้เป็นการลงทุนวิจัยและพัฒนาจากภาครัฐประมาณร้อยละ 46 และจากภาคเอกชนร้อยละ 54 ซึ่งดีขึ้นกว่าในช่วง 15 ปี (2543 – 2557) ที่ผ่านมาที่อยู่ร้อยละ 0.27 ต่อ GDP อย่างไรก็ดี ประเทศพัฒนาแล้ว อาทิ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย มีค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาอยู่ร้อยละ 4.15, 3.47, 2.81, และ 2.18 ต่อ GDP ในปี 2556 ตามลำดับ และส่วนใหญ่เป็นการลงทุนของภาคเอกชน (มากกว่าร้อยละ 60)

3. ระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังคงเป็นจุดอ่อน โดยบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศยังมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมในระดับก้าวหน้า

4. ผลการตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย ซึ่งถือเป็นดัชนีชี้วัดความแข็งแกร่งในการทำวิจัยและพัฒนาของนักวิจัย รวมทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาาระหว่างสถาบันต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศยังอยู่ในระดับไม่สูงนัก

ดังนั้น ถ้าประเทศไทยจะดำเนินการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในรูปแบบเดิม จะทำให้การพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศล่าช้าไม่ทันต่อการพัฒนาเทคโนโลยีโลก ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยไม่สามารถพัฒนาเศรษฐกิจสู่ประเทศที่มีรายได้สูงได้ตามเป้าหมายในระยะ 20 ปี ข้างหน้า

3.3 สถานการณ์และแนวโน้มของสังคมไทย

3.3.1 โครงสร้างประชากรไทยเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฉบับที่ 12 โดยปี 2557 ประชากรวัยแรงงานจะมีจำนวนสูงสุดและเริ่มลดลงอย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อศักยภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว ปี 2559 มีประชากรไทยทั้งหมด 65.3 ล้านคน โดยมีสัดส่วนวัยเด็กร้อยละ 17.82 วัยแรงงานร้อยละ 65.67 และวัยสูงอายुर้อยละ 16.90 ขณะที่อัตราการเจริญพันธุ์รวมของประชากรไทยในปี 2560 อยู่ที่ 1.59 ซึ่งต่ำกว่าระดับทดแทน โดยคาดว่าจะมีแนวโน้มลดลงตลอดช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 – 15 (พ.ศ. 2560 – 2579) เหลือเพียง 1.35 ในปี 2579 หากไม่มีการดำเนินการใด ๆ เพื่อเพิ่มอัตราการเกิดประชากร จะส่งผลให้โครงสร้างประชากรไทยเปลี่ยนแปลงเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 โดยสัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 17.1 เป็น 19.8 ขณะที่สัดส่วนวัยเด็กและวัยแรงงานจะลดลงจากร้อยละ 17.5 และ 65.3 เหลือร้อยละ 16.6 และ 64.1 ตามลำดับ ในช่วงเวลาเดียวกัน ทั้งนี้ การลดลงของจำนวนวัยแรงงานตั้งแต่ปี 2557 จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในอนาคต โดยขนาดของกำลังแรงงานที่ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 0.4 และร้อยละ 0.8 ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 และแผนพัฒนา ฉบับที่ 13 ตามลำดับ จะส่งผลกระทบต่อศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจลดลงประมาณร้อยละ 0.15 และร้อยละ 0.25 ในช่วงเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ วัยแรงงานยังเป็นกลุ่มวัยเดียวกันที่มีรายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย ดังนั้น การลดลงของจำนวนแรงงาน จึงส่งผลต่อ

รายได้ของภาครัฐที่จะนำมาใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศและการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ขณะเดียวกัน กลุ่มวัยแรงงานที่จะมีส่วนมากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 35.5 ของวัยแรงงานทั้งหมดในอีก 5 ปี ข้างหน้าจะเป็นกลุ่มประชากรที่เกิดในช่วงปี 2525 – 2548 (กลุ่มเจนวาย) ซึ่งจะมีความสำคัญอย่างมากทั้งในการทำงานและการผลิตประชากรรุ่นถัดไป โดยกลุ่มวัยนี้มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถทำหลายสิ่งได้ในเวลาเดียวกัน ค่อนข้างกับเทคโนโลยี แต่คนกลุ่มนี้ไม่ชอบสภาพความเป็นอยู่และการทำงานที่มีกรอบระเบียบมากเกินไป มีการเปลี่ยนงานบ่อย จึงสนใจประกอบอาชีพอิสระ มีการใช้จ่ายค่อนข้างสูง การออมต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับคนรุ่นก่อนหน้า อีกทั้งมีแนวโน้มแต่งงานช้าและชะลอการมีบุตร ดังนั้น ทักษะและแนวคิดของคนกลุ่มนี้จึงมีผลต่อทิศทางการพัฒนาและอัตราการเจริญพันธุ์ของประเทศ

3.3.2 คุณภาพคนไทยในกลุ่มวัยยังมีปัญหา โดยแต่ละกลุ่มวัยยังมีปัญหาสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อศักยภาพขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคต ทั้งเรื่องพัฒนาการและสติปัญญาตั้งแต่วัยเด็ก การขาดทักษะความรู้ความสามารถที่ส่งผลกระทบต่อผลิตภาพแรงงานของประเทศ ปัญหาด้านสุขภาพในวัยผู้สูงอายุที่ส่งผลกระทบต่อภาระค่าใช้จ่ายภาครัฐ

3.3.3 คุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทยยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คนไทยได้รับโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น โดยมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงานอายุ 15 – 59 ปี เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 8.8 ปี ในปี 2551 เป็น 9.3 ปี ในปี 2558 แต่เมื่อพิจารณาคุณภาพสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปี 2558 พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 และผลคะแนนสอบ PISA ที่อยู่ในระดับต่ำกว่าอีกหลายประเทศที่มีระดับการพัฒนาใกล้เคียงกัน เนื่องจากข้อจำกัดที่สำคัญของการศึกษาไทยทั้งปัญหาเรื่องหลักสูตรและระบบการเรียนการสอนที่เน้นการท่องจำทำให้ขาดความคิดสร้างสรรค์ ปัจจุบันสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและครูที่มีคุณภาพยังกระจายไม่ทั่วถึงโดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล ขณะที่ในระดับอาชีวศึกษายังมีเด็กที่สนใจเรียนต่อสายอาชีพในสัดส่วนที่น้อย โดยในปีการศึกษา 2558 มีสัดส่วนนักเรียนสายอาชีพต่อสายสามัญเท่ากับ 36 : 64 ส่วนระดับอุดมศึกษา พบว่ามีการเปิดหลักสูตรโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของตลาดงาน บัณฑิตที่จบออกมาบางส่วนยังมีปัญหาคุณภาพ ทั้งนี้ จากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ IMD ปี 2559 ด้านคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยอยู่ในลำดับที่ 47 จาก 61 ประเทศ ปัจจุบันต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้การศึกษาไทยทุกระดับยังมีปัญหาเชิงคุณภาพที่ต้องเร่งแก้ไข ขณะเดียวกันคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ โดยการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทยแม้ว่าจะเพิ่มสูงขึ้นเป็น 26 ล้านคน แต่เป็นการใช้เพื่อการอ่านหาความรู้เพียงร้อยละ 31.7 ส่วนอัตราการอ่านหนังสือ พบว่าอยู่ที่ร้อยละ 81.8 โดยเฉลี่ยเพียงวันละ 37 นาที นอกจากนี้แหล่งเรียนรู้ส่วนใหญ่ยังไม่ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นเพียงแต่แหล่งให้ความรู้ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์ หอสมุดประชาชนจังหวัด/อำเภอ อุทยาน/ศูนย์วิทยาศาสตร์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสารอย่างรวดเร็วที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยไปสู่สังคมดิจิทัลมากขึ้น เป็นความท้าทายต่อการจัดการเรียนการสอนกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ต้องปรับให้อยู่บนฐานของนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งเอื้อต่อคนทุกกลุ่มให้สามารถเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่จำกัดเวลา และสถานที่

3.3.4 คนไทยมีแนวโน้มเป็นโรคไม่ติดต่อมากขึ้นซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิต คนไทยมีการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำคัญใน 5 โรคเพิ่มขึ้น ได้แก่ โรคหัวใจ เบาหวาน หลอดเลือดสมอง ความดันโลหิตสูง และมะเร็ง

3.3.5 รายจ่ายด้านสุขภาพภาครัฐมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะรายจ่ายของระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐ จากบัญชีรายจ่ายสุขภาพแห่งชาติของประเทศไทยล่าสุด พบว่ารายจ่ายด้านสุขภาพภาครัฐเพิ่มขึ้นจาก 127,534 ล้านบาท (ร้อยละ 63 ของรายจ่ายสุขภาพทั้งหมด) ในปี 2545 เป็น 388,929

ล้านบาท (ร้อยละ 76 ของรายจ่ายสุขภาพทั้งหมด) ในปี 2555 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 11.98 ต่อปี โดยรายจ่ายส่วนใหญ่มาจากระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐ ประกอบด้วย ระบบสวัสดิการข้าราชการพยาบาล ข้าราชการ ระบบประกันสังคม และหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก 57,820.56 ล้านบาทในปี 2545 เป็น 201,319.40 ล้านบาท ในปี 2555 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 15 ต่อปี โดยมีสัดส่วนรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.06 เป็นร้อยละ 1.77 ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ารายจ่ายระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐมีอัตราเพิ่มที่เร็วกว่าอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ จากการคาดการณ์รายจ่ายของระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐ พบว่าในปี 2564 จะเพิ่มเป็น 2433,664 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 8.94 ต่อปี ส่งผลให้รายจ่ายสุขภาพภาครัฐเพิ่มเป็น 684,275 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.64 ต่อปี ทั้งนี้ การที่ระบบประกันสุขภาพทั้ง 3 ระบบ มีแหล่งงบประมาณส่วนใหญ่จากภาครัฐ จึงอาจส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนทางการคลังในอนาคต อีกทั้งแต่ละระบบหลักประกันสุขภาพยังมีปัญหาด้านการบริหารจัดการที่ยังขาดประสิทธิภาพ กล่าวคือ กลไกการบริหารจัดการและระบบฐานข้อมูลยังคงแยกส่วนกันในแต่ละระบบส่งผลกระทบต่อการจัดบริการที่เป็นเอกภาพทั้งด้านสิทธิประโยชน์ อัตราการเบิกจ่าย และคุณภาพบริการ จึงเป็นความท้าทายในการสร้างความสมดุลระหว่างความยั่งยืนทางการคลังภาครัฐและการจัดบริการที่มีคุณภาพภายใต้ระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐ

3.3.6 ประเทศไทยยังมีปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ ในด้านรายได้ ภาพรวมความเหลื่อมล้ำในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีสาเหตุสำคัญจากโครงสร้างเศรษฐกิจที่ไม่สมดุลมีการพึ่งพาการส่งออกมาก มุ่งเน้นเป้าหมายการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากกว่าการกระจายผลประโยชน์การพัฒนาอย่างเป็นธรรม การบริหารราชการแผ่นดินที่ขาดประสิทธิภาพ ขาดความโปร่งใส มีการเอื้อประโยชน์ต่อบางกลุ่มผลประโยชน์ในสังคม การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นล่าช้า ทำให้ชุมชนและผู้มีรายได้น้อยไม่ได้รับประโยชน์จากการจัดสรรทรัพยากรอย่างเต็มที่ และการขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพ ทรัพยากรที่ดิน น้ำ แหล่งเงินทุนและอื่น ๆ ทำให้ขาดโอกาสในการพัฒนาศักยภาพการมีอาชีพและมีรายได้

ทั้งนี้ ความเหลื่อมล้ำจะมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นจาก กระแสโลกาภิวัตน์ที่เข้มข้น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ในหลากหลายสาขา การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่ผันผวนรุนแรง และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว โดยเทคโนโลยีและทุนจะเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มที่สามารถเข้าถึงซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้มีทักษะสูง ขณะที่การเข้าสู่สังคมสูงอายุทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงาน แต่แรงงานส่วนใหญ่ยังมีทักษะต่ำ ไม่สามารถเคลื่อนย้ายไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการสมัยใหม่ได้ ทั้งยังมีโอกาสจะถูกทดแทนด้วยหุ่นยนต์และเทคโนโลยี ซึ่งจะทำให้ช่องว่างของค่าตอบแทนแรงงานระหว่างกลุ่มแตกต่างกันมากขึ้น นอกจากนี้ ภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศที่ผันผวนซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลผลิตภาคการเกษตร และความมั่นคงของครัวเรือนที่เปราะบาง ดังนั้น ความเหลื่อมล้ำจึงเป็นปัญหาท้าทายต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการหลุดพ้นจากการติดกับดักรายได้ปานกลางของประเทศ

3.4 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบันสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำลังเป็นปัญหาและเป็นจุดอ่อนของการรักษาฐานการผลิตและให้บริการ รวมทั้งการดำรงชีพที่ยั่งยืนในเขตเมืองและชนบท

3.4.1 ฐานทรัพยากรธรรมชาติลดน้อยและเสื่อมโทรมลง

3.5 การเจริญเติบโตของภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

3.5.1 กิจกรรมทางเศรษฐกิจกระจุกตัวในกรุงเทพมหานครและภาคกลาง ทำให้เกิดปัญหาช่องว่างการกระจายรายได้ระหว่างภาค โดยในปี 2556 ภาคกลางมีผลิตภัณฑ์มวลรวมคิดเป็นร้อยละ 40.9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ มีสัดส่วนร้อยละ 10.9

8.8 และ 8.6 ตามลำดับ นอกจากนี้ มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเฉลี่ยต่อหัวระหว่างภาคยังแตกต่างกันอย่างมาก โดยภาคกลางมีมูลค่าเฉลี่ย 280,734 บาท ขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีมูลค่าเฉลี่ยเพียง 74,532 บาท การพัฒนาภาคในระยะต่อไปจึงมุ่งเน้นการกระจายการพัฒนาและกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากกรุงเทพฯ และปริมณฑล ไปสู่ภาคอื่นอย่างเป็นขั้นตอน

3.5.2 กลไกการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดยังไม่สามารถเชื่อมโยงการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนตามแนวทางและเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่และมีบทบาทเชื่อมโยงการพัฒนาจากประเทศสู่พื้นที่และจากพื้นที่สู่ประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ การขยายตัวของกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจทั้งในระดับอนุภูมิภาค และภูมิภาค จะเป็นโอกาสส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงการพัฒนาระหว่างพื้นที่เมืองและพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ การผลิต การค้า และการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาค จึงมีความจำเป็นต้องแก้ปัญหาข้อจำกัดด้านกลไกการพัฒนาและด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในเชิงปริมาณ คุณภาพการบริการ และการบริหารจัดการ เพื่อให้การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างพื้นที่ต่าง ๆ สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มศักยภาพ

3.5.3 การขยายตัวของเมืองในภาคต่าง ๆ ของประเทศเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นไม่สามารถรองรับการขยายตัวของเมืองได้อย่างเพียงพอ เมืองต่าง ๆ ในทุกภาคของประเทศไทยมีการเพิ่มขึ้นของแหล่งธุรกิจการค้า การท่องเที่ยว การอุตสาหกรรม และบริการต่อเนื่อง ซึ่งจากข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะในรอบ 40 ปี (พ.ศ. 2523 – 2553) พบว่า จำนวนประชากรเมืองเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 26.4 ในปี พ.ศ. 2523 เป็นร้อยละ 44.1 ในปี พ.ศ. 2553 และคาดว่าภายใน 10 ปี ข้างหน้า ประเทศไทยจะมีประชากรเมืองเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 44.1 ในปี พ.ศ. 2553 และคาดว่า ภายใน 10 ปี ข้างหน้า ประเทศไทยจะมีประชากรเมืองเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 60 ทั้งนี้ แม้ว่าการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็วจะเป็นโอกาสในกายกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน แต่จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการและการวางแผนพัฒนาเมืองที่มีประสิทธิภาพในมิติต่าง ๆ อาทิ การให้บริการขนส่งสาธารณะ การแก้ปัญหาจราจร การผังเมือง การขยายระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและน้ำเสีย ตลอดจนการอำนวยความสะดวกสำหรับคนทุกกลุ่มในสังคมเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและการให้ความสำคัญต่อประเด็นความปลอดภัยและการลดความเสี่ยงจากอุบัติเหตุทางธรรมชาติ อาชญากรรม และปัญหาความไม่สงบ เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน และรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคต

3.5.4 พื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศมีแนวโน้มการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในระดับสูง การขยายตัวดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนและสมดุลของการพัฒนาในพื้นที่ โดยอาจทำให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมรุนแรงขึ้น และส่งผลให้เกิดการขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น อาทิ การขนส่ง พลังงาน ระบบน้ำ ไฟฟ้า และการสื่อสาร โดยเหตุที่พื้นที่เศรษฐกิจหลักเป็นแหล่งดึงดูดการลงทุนและสร้างรายได้ที่สำคัญของประเทศ จำเป็นต้องมีการวางแผนและขยายขีดความสามารถของโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน เพียงพอ และทันต่อความต้องการ เพื่อรองรับการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสนับสนุนการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างเกื้อกูล

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

4.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพทุนมนุษย์

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยที่จะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์เมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยที่สัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 19.8 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ในขณะที่จำนวน

ประชากรวัยแรงงานได้เริ่มลดลงมาตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในภาวะที่ผลิตภาพแรงงานไทยก็ยังต่ำ เนื่องจากปัญหาคุณภาพแรงงาน ความล่าช้าในการพัฒนาเทคโนโลยีและ และปัญหาการบริหารจัดการจึงเป็นข้อจำกัดในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและศักยภาพการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการสร้างรายได้และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วย ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาคุณภาพคนพบว่ายังมีปัญหาในแต่ละช่วงวัยและส่งผลกระทบต่อเองถึงกันตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่พัฒนาการไม่สมวัยในเด็กปฐมวัย ผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ การพัฒนาความรู้และทักษะของแรงงานไม่ตรงกับตลาดงาน ขณะที่ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพและมีแนวโน้มอยู่คนเดียวสูงขึ้น ครอบครัวมีรูปแบบที่หลากหลายและเปราะบางสูงส่งผลต่อการบ่มเพาะให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพ ประกอบกับการเลือนไหลของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทยผ่านสังคมยุคดิจิทัล ในขณะที่คนไทยจำนวนไม่น้อยจึงไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ส่งผลต่อวิถีทัศนคติ และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาในระยะต่อไปจึงต้องให้ความสำคัญ กับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เริ่มตั้งแต่กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ต้องพัฒนาให้มีสุขภาพกายใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ควบคู่กับการพัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม มีทักษะความรู้ และความสามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรอบตัวยุคที่รวดเร็ว บนพื้นฐานของการมีสถาบันทางสังคมที่เข้มแข็งทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันชุมชน และภาคเอกชนที่ร่วมกันพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพสูง อีกทั้งยังเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อปรับเปลี่ยนให้คนในสังคมไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม
2. เพื่อเตรียมคนในสังคมไทยให้มีทักษะในการดำเนินชีวิตสำหรับโลกศตวรรษที่ 21
3. เพื่อส่งเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดีตลอดช่วงชีวิต
4. เพื่อเสริมสร้างสถาบันทางสังคมให้มีความเข้มแข็งเอื้อต่อการพัฒนาคนและประเทศ

เป้าหมายและตัวชี้วัด

1. เป้าหมายการพัฒนา

- 1.1 คนไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมเพิ่มขึ้น
- 1.2 คนในสังคมไทยทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น
- 1.3 คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 1.4 คนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้น
- 1.5 สถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา ชุม สื่อมวลชน และภาคเอกชน

2. ตัวชี้วัด

- 2.1 เป้าหมายที่ 1 คนไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม
  - ตัวชี้วัด 1.1 ประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไป มีกิจกรรมการปฏิบัติตนที่สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้น
  - ตัวชี้วัด 1.2 คติอาญามีสัดส่วนลดลง
- 2.2 เป้าหมายที่ 2 คนในสังคมไทยทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น

- 2.2.1 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ
- ตัวชี้วัด 1 เด็กมีพัฒนาสมวัยไม่น้อยกว่าร้อยละ 90
- 2.2.2 เด็กวัยเรียนและวัยรุ่นมีสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น
- ตัวชี้วัด 2 คะแนน IQ เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน
  - ตัวชี้วัด 3 เด็กร้อยละ 70 มีคะแนน EQ ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน
- 2.2.3 วัยแรงงานมีความรู้และทักษะเป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน และมีทักษะทางการเงินเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ
- ตัวชี้วัด 4 ผู้เรียนในระบบทวิภาคีเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 30 ต่อปี
  - ตัวชี้วัด 5 ผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานอาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงานเพิ่มขึ้น
  - ตัวชี้วัด 6 การออมส่วนบุคคลต่อรายได้พึงจึบจ่ายใช้สอยเพิ่มขึ้น
- 2.2.4 ผู้สูงอายุวัยต้นมีงานทำและรายได้ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้สูงอายุ
- ตัวชี้วัด 7 การมีงานทำของผู้สูงอายุ (อายุ 60 – 69) เพิ่มขึ้น
- 2.3 เป้าหมายที่ 3 คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล และมีความสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง
- ตัวชี้วัด 3.1 ผลคะแนนสอบ PISA ในแต่ละวิชาไม่ต่ำกว่า 500
  - ตัวชี้วัด 3.2 การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการอ่านหาความรู้เพิ่มขึ้น
  - ตัวชี้วัด 3.3 การอ่านของคนไทยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 85
  - ตัวชี้วัด 3.4 แรงงานที่ขอเทียบโอนประสบการณ์และความรู้เพื่อขอรับวุฒิ ปวช. และปวส. เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 20 ต่อปี
- 2.4 เป้าหมายที่ 4 คนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้น
- ตัวชี้วัด 4.1 ประชากรอายุ 15 – 79 ปีมีภาวะน้ำหนักเกินลดลง
  - ตัวชี้วัด 4.2 การตายจากอุบัติเหตุทางถนนต่ำกว่า 18 คน ต่อประชากรแสนคน
  - ตัวชี้วัด 4.3 ความผิดปกติทางอารมณ์ของต่อประชากรลดลง
  - ตัวชี้วัด 4.4 การคลอดในผู้หญิงกลุ่มอายุ 15 – 19 ปี ลดลง
  - ตัวชี้วัด 4.5 รายจ่ายรวมด้านสุขภาพภาครัฐไม่เกินร้อยละ 20 ของรายจ่ายภาครัฐ
  - ตัวชี้วัด 4.6 ผู้สูงอายุที่อาศัยในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเป็นร้อยละ 20
- 2.5 เป้าหมายที่ 5 สถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา ชุมชน สื่อมวลชน และภาคเอกชน
- ตัวชี้วัด 5.1 ดัชนีครอบครัวอบอุ่นอยู่ในระดับดีขึ้น
  - ตัวชี้วัด 5.2 ประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติตามหลักคำสอนของทางศาสนาเพิ่มขึ้น
  - ตัวชี้วัด 5.3 ธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น

แนวทางการพัฒนา

1. ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์
  - 1.1 ส่งเสริมการเลี้ยงดูในครอบครัวที่เน้นการฝึกเด็กให้รู้จักการพึ่งพาตัวเอง มีความซื่อสัตย์ มีวินัย มีจริยธรรม คุณธรรม มีความรับผิดชอบ ในรูปแบบของกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรประจำวัน และให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กสามารถเรียนรู้และยึดถือเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต
  - 1.2 ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัย จิตสาธารณะ รวมทั้งเร่งสร้างสภาพแวดล้อมภายในและโดยรอบสถานศึกษาให้ปลอดจากอบายมุขอย่างจริงจัง
  - 1.3 ปรับวิธีการเผยแพร่หลักศาสนาให้มุ่งชี้แนะแนวทางการดำรงชีวิตตามหลักธรรมคำสอนที่เข้าใจง่าย สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง นำไปสู่การปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม
  - 1.4 เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์จัดระเบียบทางสังคม และกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ละเว้นการปฏิบัติตามบรรทัดฐานในสังคม
2. พัฒนาศักยภาพคนให้มีทักษะความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า
  - 2.1 ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาทักษะทางสมองและทักษะทางสังคมที่เหมาะสม
  - 2.2 พัฒนาเด็กวัยเรียนและวัยรุ่นให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการทำงานและการใช้ชีวิตที่พร้อมเข้าสู่ตลาดงาน
  - 2.3 ส่งเสริมแรงงานให้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดงาน
  - 2.4 พัฒนาศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุวัยต้นให้สามารถเข้าสู่ตลาดงานเพิ่มขึ้น
3. ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและให้ทุกภาคส่วนคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพ
5. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและลดค่าใช้จ่ายในระบบสุขภาพภาครัฐ
6. พัฒนาระบบการดูแลและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสังคมสูงวัย
7. ผลักดันให้สถาบันทางสังคมมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศอย่างเข้มแข็ง

4.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

การพัฒนาในช่วงที่ผ่านมาทำให้สังคมไทยก้าวหน้าไปในหลายด้าน ทั้งการสร้างความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ที่ทำให้จำนวนคนยากจนลดลง บริการทางการศึกษาและสาธารณสุขขยายทั่วถึงมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมนั้นยังมีความคืบหน้าช้า และยังเป็นปัญหาท้าทายในหลาย ทั้งความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มประชากร ความแตกต่างของคุณภาพการบริการภาครัฐ โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกลและในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ได้รับบริการที่คุณภาพต่ำกว่า รวมทั้งข้อจำกัดในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มที่อยู่พื้นที่ห่างไกล นอกจากนี้ยังมีเงื่อนไข/ปัจจัยเสี่ยงหลายประการที่อาจจะส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยรุนแรงขึ้นได้ อาทิ การเป็นสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยซึ่งจำนวนประชากรวัยแรงงานลดลง ภาระที่พึงพิงต่อวัยแรงงานสูงขึ้นจากการเลี้ยงดูทั้งเด็กและผู้สูงอายุทำให้มีข้อจำกัดในการออมเพื่ออนาคตประกอบกับบางกลุ่มยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการเงินและการออม ซึ่งอาจกลายเป็นผู้สูงอายุที่ยากจนในอนาคตได้ นอกจากนี้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ที่สามารถเข้าถึงซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีทักษะสูงทำให้สามารถได้รับผลตอบแทนสูงขึ้นและทิ้งห่างจากผู้ที่ขาดทักษะและ

ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ ขณะเดียวกันเทคโนโลยีก็สามารถทำให้ผู้ที่อยู่ห่างไกลสามารถเข้าถึงการศึกษา ความรู้ และบริการสาธารณสุขได้ เป็นต้น ซึ่งเป็นประเด็นท้าทายที่ต้องเร่งพัฒนาและแก้ไขปัญหาคือความเหลื่อมล้ำ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เพื่อไม่ให้ปัญหาคือความเหลื่อมล้ำเป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาไปสู่ความเป็นประเทศ ที่มีรายได้สูง

การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในช่วง 5 ปี ต่อจากนี้ไปยังต้องดำเนินการยกระดับคุณภาพบริการทางสังคมให้ทั่วถึงโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาและสาธารณสุข รวมทั้งการปิดช่องว่างการคุ้มครองทางสังคมอื่น ๆ ต่อเนื่องจากที่ได้ผลักดันในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และมุ่งเน้นมากขึ้นในเรื่องการเพิ่มทักษะแรงงานและการใช้นโยบายแรงงานที่สนับสนุนการเพิ่มผลิตภาพแรงงานและเสริมสร้างรายได้สูงขึ้น และการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนในเรื่องการสร้างอาชีพ รายได้ และให้ความช่วยเหลือที่เชื่อมโยงการเพิ่มผลิตภาพสำหรับประชากรกลุ่มร้อยละ 40 รายได้ต่ำสุด ผู้ด้อยโอกาส สตรี และผู้สูงอายุ อาทิ การสนับสนุนธุรกิจขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจเพื่อสังคม การพัฒนาองค์กรการเงินฐานรากและการเข้าถึงเงินทุนเพื่อสร้างอาชีพ และการสนับสนุนการเข้าถึงปัจจัยการผลิตคุณภาพดีที่ราคาเป็นธรรม เป็นต้น และในขณะเดียวกันก็ต้องเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งบประมาณเชิงพื้นที่และบูรณาการลดความเหลื่อมล้ำ

4.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เศรษฐกิจโลกยังอยู่ในช่วงของการฟื้นตัวจากปัญหาวิกฤต ต่าง ๆ การแข่งขันในตลาดโลกจะรุนแรงขึ้นโดยที่ประเทศต่าง ๆ มุ่งเน้นการนำนวัตกรรมมาเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในขณะที่เศรษฐกิจไทยขยายตัวต่ำกว่าศักยภาพมาต่อเนื่องหลายปีทั้งจากผลกระทบของเศรษฐกิจโลกซบเซาและข้อจำกัดภายในประเทศที่เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มผลิตภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันรวมทั้งฐานเศรษฐกิจภายในประเทศขยายตัวช้า 5 ปี ต่อจากนี้ไปจึงเป็นช่วงเวลาของการฟื้นฟูเศรษฐกิจไทยให้กลับมาขยายตัวได้สูงขึ้นโดยการเร่งการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ตามแผนที่วางไว้และสร้างบรรยากาศการลงทุนที่จูงใจในภาคเอกชนขยายการลงทุนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาเป้าหมายสำคัญและ ขณะเดียวกัน 5 ปี ต่อจากนี้ไปก็เป็นช่วงของการปฏิรูปเศรษฐกิจในหลายด้านเพื่อวางพื้นฐานให้สามารถพัฒนาต่อยอดให้ประเทศไทยเป็นประเทศรายได้สูงได้ภายในปี 2570 ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยการใช้ นวัตกรรม คุณภาพคน และการปรับปรุงด้านกฎระเบียบและการบริหารจัดการที่ดีเป็นปัจจัยนำในการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืนให้ความสำคัญกับการบริหารเศรษฐกิจมหภาคให้มีเสถียรภาพ เพื่อมีประสิทธิภาพภาคการเงิน และดูแล วินัยทางการเงินการคลัง ควบคู่ไปกับการดำเนินยุทธศาสตร์สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจรายสาขาทั้งภาค เกษตร อุตสาหกรรม และบริการที่เป็นฐานรายได้เดิมและขยายสาขาการผลิตและบริการใหม่ ๆ สำหรับอนาคต

การขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 การพัฒนาและใช้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นก้าวหน้าที่เข้มข้นมากขึ้น การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล การพัฒนา และยกระดับคุณภาพของกำลังคน และความคิดสร้างสรรค์ในการขยายฐานเศรษฐกิจและฐานรายได้ใหม่ควบคู่ ไปกับการเพิ่มผลิตภาพของฐานการผลิตและบริการเดิมรวมทั้งการต่อยอดจากการผลิตและบริการเดิมโดยใช้ดี จิตลเทคโนโลยีอัจฉริยะ นอกจากนั้น ก็ให้ความสำคัญกับการใช้ศักยภาพของทรัพยากรชีวภาพ การส่งเสริมการ เชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่มูลค่าอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่และการพัฒนาตามแนวระเบียง เศรษฐกิจ การผสมผสานภาคบริการเข้ากับการค้าและการเตรียมความพร้อมของภาคบริการให้สามารถรองรับ การแข่งขันที่เสรีขึ้น การเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันให้กับ SMEs รวมทั้งการสร้างสังคมผู้ประกอบการที่ผลิต

ได้ขยายเป็น โดยพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงความต้องการของผู้บริโภคอย่างรวดเร็วและมาตรฐานสากลของสินค้าและบริการที่สูงขึ้นรวมถึงมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งพัฒนาระบบและกลไกรวมทั้งการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจให้คนในชุมชนและท้องถิ่นและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

การเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ มุ่งเน้นการสร้างเชื่อมโยงของห่วงโซ่มูลค่าระหว่างภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการ และการค้าการลงทุนเพื่อยกระดับศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ สร้างรายได้และกระจายรายได้สู่คนในชุมชนอย่างทั่วถึงอันจะนำมาซึ่งความเข้มแข็งของทั้งเศรษฐกิจในภาพรวมและเศรษฐกิจฐานราก ตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. การพัฒนาภาคการเกษตร โดย

1.1 เสริมสร้างฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน โดย (1) พัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร รวมทั้งจัดระบบการปลูกพืชให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำที่ทำได้โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งเก็บน้ำ แหล่งน้ำในไร่นา อ่างน้ำขนาดเล็กและขนาดกลางให้กระจายตัวตามศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งให้มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูที่ต้นน้ำ และมีการผันน้ำจากแหล่งน้ำที่มีปริมาณน้ำเกินความต้องการเข้ามาเติมในเขื่อนหรือในแหล่งน้ำที่มีปริมาณน้ำน้อยให้เพียงพอกับการทำการเกษตร การจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำในภาคเกษตรระดับลุ่มน้ำ และการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำเพื่อการเกษตร (2) คุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมที่มีศักยภาพและขยายโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่ทำกินของเกษตรกรให้มากขึ้น โดยผลักดันการจัดทำพระราชบัญญัติคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมการบริหารจัดการที่ดินเพื่อการเกษตรอย่างเป็นระบบ การรักษาพื้นที่ที่เหมาะสมกับเกษตรกรรมไว้ให้เป็นฐานการผลิตการเกษตรที่มั่นคงรวมถึงการกำหนดเขตการใช้พื้นที่ทำการเกษตรที่เหมาะสม และการสนับสนุนให้ทำการเกษตรที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่ ปริมาณน้ำ และความต้องการของตลาดในพื้นที่ รวมทั้งการเร่งฟื้นฟูและปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์และส่งเสริมการเข้าถึงปัจจัยการผลิตคุณภาพดีอย่างทั่วถึงและราคาที่เป็นธรรม อาทิ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย และ (3) ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ในการรวบรวม คัดเลือก และปรับปรุงพันธุ์กรรมพืช สัตว์ สัตว์น้ำ และจุลินทรีย์ของท้องถิ่น

1.2 สร้างและถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรแบบมีส่วนร่วม เพื่อสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรชีวภาพ (Bio Base) และการปรับระบบการผลิตให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตรมีความปลอดภัย และตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคที่หลากหลาย โดยไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อมของประเทศ รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนโดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการศึกษาทางเลือกและกำหนดกระบวนการในการศึกษา วิจัย พัฒนา และกลไกการกำกับดูแลอย่างเคร่งครัดและเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับ (1) ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาปัจจัยการผลิตด้านพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ พันธุ์สัตว์น้ำ เทคโนโลยีการเพาะปลูก และการวิจัยและพัฒนาเครื่องจักรกลทางการเกษตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน (2) วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปใหม่ ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและความหลากหลายของสินค้าที่เกษตรกรและผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงได้ และ (3) พัฒนารูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดความรู้เพื่อปรับกระบวนการผลิตที่เหมาะสม กับสภาพพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศให้แก่เกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การจัดทำแปลงต้นแบบผ่านศูนย์เรียนรู้และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีในแต่ละพื้นที่

1.3 ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารเข้าสู่ระบบมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดย (1) พัฒนาระบบมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ทั้งในกลุ่มสินค้าที่เป็นอาหารและไม่ใช่อาหาร อาทิ สมุนไพร ผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ ยา พลังงาน ทดแทน วัสดุชีวภาพ รวมถึงการพัฒนาระบบการตรวจรับรองคุณภาพและรับตรวจสอบย้อนกลับให้เป็นไปตามมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับของตลาดภายในและต่างประเทศอย่างทั่วถึง และการกำกับดูแลให้มีการบังคับใช้กฎหมายเพื่อรักษาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่อง (2) ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้คุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัย โดยให้ความรู้ด้านกระบวนการผลิตตามมาตรฐาน อาทิ หลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี รวมถึงส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตร และอาหารสำหรับผู้บริโภคเฉพาะกลุ่มที่มีมาตรฐานเฉพาะ อาทิ สินค้าเกษตรอินทรีย์ สินค้าฮาลาล และสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการกำหนดมาตรฐานการมุ่งใจในการปรับปรุงการผลิต และการส่งเสริมวางระบบการตรวจสอบย้อนหลัง และ (3) ขับเคลื่อนการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง โดยการสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ผ่านมาตรการทางการเงินการคลัง การส่งเสริมการผลิต การยกระดับราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้แตกต่างจากสินค้าเกษตรที่ใช้สารเคมี ตลอดจนมาตรการส่งเสริมการตลาด การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับกลุ่มผู้บริโภค การพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐาน และการพิสูจน์ตรวจสอบคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ การส่งเสริมกระบวนการตรวจรับรองแบบมีส่วนร่วม รวมทั้ง การจัดทำโซนนิ่งระบบเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นรูปธรรม โดยนำร่องในพื้นที่ที่มีความพร้อมและเหมาะสม และเชื่อมโยงไปสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือการท่องเที่ยววิถีไทยเพื่อขยายฐานรายได้

1.4 เสริมสร้างขีดความสามารถการผลิตในห่วงโซ่อุตสาหกรรมเกษตร โดย

(1) เสริมสร้างศักยภาพของสถาบันเกษตรกรและการรวมกลุ่ม ให้เป็นกลไกหลักในการบริหารจัดการตลอดห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมเกษตร โดยอาศัยแนวคิดและกระบวนการสหกรณ์เป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวเกษตรกร และประชาชนในทุกพื้นที่ และขยายผลเชื่อมโยงเครือข่ายระบบการผลิต การตลาดและการเงิน กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และคลัสเตอร์ที่เชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรม ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับชาติ ร่วมกับการขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินธุรกิจการเกษตรแบบประชารัฐ การลงทุนแบบความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชน (PPP) และการทำเกษตรพันธสัญญาที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีความเป็นธรรม

(2) ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตพืช ปศุสัตว์ และการทำประมงให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่และความต้องการของตลาด (Zoning) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต โดยเร่งส่งเสริมการทำเกษตรแปลงใหญ่และเกษตรกรรมแม่นยำสูงในพื้นที่ที่เหมาะสม การร่วมจัดทำปัจจัยการผลิต และเครื่องจักรกลการเกษตร การสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการปรับปรุงการผลิต และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจำเป็นด้านการเกษตร อาทิ ระบบโลจิสติกส์ และระบบภูมิสารสนเทศในการวางแผนการผลิตตลอดห่วงโซ่ ตลอดจนส่งเสริมการทำเกษตรแบบประณีตที่ต้องใช้องค์ความรู้ ควบคู่กับการวางแผนและการจัดการอย่างเป็นระบบ มีความเอาใจใส่ และใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่ามากที่สุด รวมทั้งคำนึงถึง ระบบนิเวศ การพัฒนาสินค้าเกษตรที่ได้จดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมไปสู่การทำเกษตรทางเลือกอื่น ๆ รวมถึงการส่งเสริมระบบและการเลี้ยงปศุสัตว์และการทำประมงอย่างยั่งยืน

(3) วิจัยและใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรสมัยใหม่ในกระบวนการผลิต ทั้งก่อนการเก็บเกี่ยว หลังการการเก็บเกี่ยวและในกระบวนการแปรรูปเพื่อให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพ และลดต้นทุนการผลิตตลอดห่วงโซ่การผลิต

(4) สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร และการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรชีวภาพ เพื่อต่อยอดองค์ความรู้พัฒนาผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง โดยนำการวิจัยและพัฒนาไปใช้ประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ในเชิงพาณิชย์ที่หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดบนพื้นฐานของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภาคเกษตรกร ภาคเอกชน และภาครัฐ

(5) บริหารจัดการผลผลิตอย่างเป็นระบบครบวงจร โดยมีการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมเพื่อการแปรรูปสร้างมูลค่าและความต้องการของผู้บริโภคในตลาด เพื่อสร้างสมดุลการผลิตในทุกระดับตั้งแต่ท้องถิ่น จังหวัด ภูมิภาค และประเทศ ตลอดจนมีการเชื่อมโยงการผลิตภาคเกษตรกับภาคการผลิตอื่น เช่น ภาคบริการและการท่องเที่ยว เพื่อลดการพึ่งพิงการส่งออกสินค้าเกษตรและเพิ่มมูลค่าทางการเกษตร

(6) พัฒนากลไกจัดการความเสี่ยงที่กระทบต่อสินค้าเกษตร ได้แก่ ตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า การจัดตั้งกองทุนประกันภัยพืชผลทางการเกษตร รวมทั้งสร้างระบบเตือนภัยทางการเกษตรล่วงหน้า และ

(7) สร้างความร่วมมือด้านการเกษตรกับประเทศเพื่อนบ้าน ในการเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบเพื่อการแปรรูปสร้างมูลค่าและโอกาสในด้านการตลาดจากการส่งออกทั้งในและนอกภูมิภาคอาเซียน

1.5 ส่งเสริมและเร่งขยายผลแนวคิดการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดย

(1) ส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการเกษตร มีส่วนร่วมคิดริเริ่มทำและเป็นเจ้าของในการพัฒนาการเกษตรของตน โดยภาครัฐสนับสนุนด้านปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นและเชื่อมโยงการดำเนินการกับศูนย์เรียนรู้ต่าง ๆ ในพื้นที่

(2) ส่งเสริมขยายผลและพัฒนาการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน ทั้งในรูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน วนเกษตร เกษตรอินทรีย์ เกษตรธรรมชาติ รวมถึงการทำเกษตรกรรมตามหลักการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดี โดยสนับสนุนบทบาทเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านในการขับเคลื่อน และการปรับกลไกและโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตรที่จำเป็นในการทำเกษตรกรรมยั่งยืน อาทิ การพัฒนาระบบข้อมูลเกษตรกรรมยั่งยืน การสร้างองค์ความรู้การสนับสนุนเงินทุนในลักษณะสินเชื่อสีเขียวที่มุ่งใจการผลิตและการส่งเสริมการตลาด และ

(3) ควบคุมการใช้สารเคมีการเกษตรที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์ชีวภาพทดแทนสารเคมีการเกษตรให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการใช้สารเคมีการเกษตรอย่างเหมาะสมตามหลักวิชาการ เพื่อลดผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

1.6 พัฒนาปัจจัยสนับสนุนในการบริหารจัดการภาคเกษตร และสนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่ โดย

(1) พัฒนาระบบข้อมูลด้านอุปสงค์และอุปทานด้านการเกษตร ให้มีความถูกต้องแม่นยำ เชื่อถือได้และสามารถนำมาใช้ประโยชน์สำหรับการวางแผนด้านการเกษตรโดยใช้การตลาดนำ รวมถึงการส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลและเทคโนโลยีได้อย่างทั่วถึง และการพัฒนาระบบเตือนภัยการเกษตรที่มีประสิทธิภาพ

(2) สร้างบุคลากรด้านการเกษตร โดยการผลิตเกษตรกรรุ่นใหม่ หรือดำเนินนโยบายบัณฑิตคืนถิ่น การจัดทำหลักสูตรการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้จากภาคปฏิบัติเพื่อสร้างเกษตรกรที่มีความรู้และมีความสามารถในการยกระดับการผลิต แปรรูป การตลาดและการบริหารจัดการที่สามารถปรับตัวได้ทันตามการ

เปลี่ยนแปลงของโลก การสนับสนุนการสร้างเกษตรกรปราดเปรี๊องให้เป็นผู้บริหารจัดการธุรกิจการเกษตรตั้งแต่ต้นนึ่งการแปรรูป และเปิดโอกาสให้บุตรของเกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตร มีทัศนคติและความต้องการในการสานต่องานเกษตรกรรมเป็นลำดับแรก ตลอดจนการสร้างค่านิยมที่ดีและการสร้างความมั่นคงของเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร โดยเฉพาะการดูแลสวัสดิการชวาวาคบคู่กับการสนับสนุนการเพิ่มรายได้จากอาชีพนอกภาคเกษตรกร รวมถึงการสร้างองค์ความรู้และเจ้าถึงเครือข่ายพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและวางระบบบริหารจัดการความรู้เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้เทคโนโลยี และ

(3) ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรให้ทันสมัย เช่น กฎหมายด้านสารเคมี กฎหมายด้านสหกรณ์ กฎหมายด้านปฏิรูปที่ดิน และกฎหมายด้านอาหาร เป็นต้น

5. แผนงานและโครงการสำคัญ

ภาคการคลัง

5.1 การจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมสิ่งแวดล้อม

5.1.1 สาระสำคัญ (1) การบังคับใช้การจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมที่เก็บจากผลิตภัณฑ์ หรือวัตถุดิบที่ก่อให้เกิดมลพิษบนหลักการของผู้ใช้เป็นผู้จ่ายเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริโภคลดการใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว (2) การสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมจากสถานประกอบการที่ปล่อยมลพิษในพื้นที่

5.1.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงการคลัง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.1.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2560 – 2564)

ภาคการเงิน

5.2 การกำหนดภูมิทัศน์และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสถาบันการเงิน

5.2.1 สาระสำคัญ ได้แก่ (1) กำหนดขอบเขตการดำเนินการของสถาบันการเงินและผู้ให้บริการทางการเงินทั้งระบบเพื่อปรับโครงสร้างระบบสถาบันการเงินให้สามารถตอบสนองการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม และรองรับการแข่งขันจากผู้ให้บริการในต่างประเทศ และ (2) พัฒนาขีดความสามารถและปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินและผู้ให้บริการทางการเงินให้สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในประเทศอย่างทั่วถึง และสามารถขยายตลาดในต่างประเทศได้

5.2.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

5.2.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี (พ.ศ. 2559)

5.3 การทบทวนและปรับปรุงประสิทธิภาพของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

5.3.1 สาระสำคัญ (1) กำหนดบทบาทและเป้าหมายของสถาบันการเงินเฉพาะกิจให้ชัดเจน (2) ปรับปรุงพัฒนาขีดความสามารถและปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินเฉพาะกิจให้ตอบสนองวัตถุประสงค์การจัดตั้ง และตอบสนองการเป็นสถาบันการเงินเพื่อการพัฒนา

5.3.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงการคลัง

5.3.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี (พ.ศ. 2559 – 2562)

5.4 การพัฒนาความรู้ทักษะทางการเงิน

5.4.1 สาระสำคัญ (1) ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทางการเงิน การลงทุน และพัฒนาทักษะในการบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคลให้กับประชาชนทุกกลุ่ม (2) ให้สถาบันการเงินมีส่วนร่วมสนับสนุนเงินทุนในการดำเนินโครงการ หรือจัดตั้งกองทุนเพื่อการส่งเสริมความรู้ทางการเงินเพื่อเป็นการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม

5.4.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย และสถาบันการเงิน

5.4.3 กรอบระยะเวลาการดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2559 – 2564)

ภาคการเกษตร

5.5 การลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มโอกาสในการแข่งขันสินค้าเกษตร

5.5.1 สาระสำคัญ การดำเนินการโดยขอความร่วมมือภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐในการลดรายจ่ายการผลิต อาทิ ปุ๋ยเคมี สารเคมีการเกษตร พันธุ์พืช/พันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์น้ำ/ อาหารสัตว์ ค่าแรง/ ค่าบริการเครื่องจักรกลทางการเกษตร ค่าบริการรถเกี่ยวนา ค่าเช่าที่ดิน ค่าไฟฟ้าสำหรับการทำการเกษตร แหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ การอบรมให้ความรู้ในการใช้ปัจจัยการผลิตที่ถูกต้อง เหมาะสม การปรับปรุงบำรุงดิน การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้า การเพิ่มมูลค่าผลผลิต และการเชื่อมโยงการตลาด

5.5.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมดำเนินการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงพาณิชย์ ภาคเอกชน

5.5.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2560 – 2564)

5.6 โครงการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร

5.6.1 สาระสำคัญ พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรเป้าหมาย (พืช ประมง ปศุสัตว์) สู่มาตรฐานระดับสากล โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบและรับรองคุณภาพทั้งโซ่อุปทาน รวมถึงส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานฮาลาล มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และมาตรฐานการตรวสอบรับรองสินค้าเกษตรและอาหาร เพื่อความเชื่อมั่นและความปลอดภัยให้กับผู้บริโภคและประเทศคู่ค้า

5.6.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงอุตสาหกรรม

5.6.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2560 – 2564)

5.7 การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning)

5.7.1 สาระสำคัญ เพื่อส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรตามความเหมาะสมของพื้นที่ให้เกิดความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

5.7.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมดำเนินการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

5.7.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2560 – 2564)

5.8 การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

5.8.1 สาระสำคัญ เพื่อพัฒนาแปลงใหญ่เป็นแปลงต้นแบบที่เกษตรกรเกิดการรวมตัวกันผลิตและจำหน่ายโดยสามารถลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต บริหารจัดการ และการตลาด ภายใต้การบูรณาการและบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ

5.8.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม ภาคเอกชน เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

5.8.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2560 – 2564)

5.9 การส่งเสริมเกษตรอินทรีย์

5.9.1 สาระสำคัญ เพื่อส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์ให้มีการขยายพื้นที่เพิ่มขึ้น และมีการส่งเสริมพื้นที่ต้นแบบ อาทิ จังหวัดยโสธรเป็นเมืองเกษตรอินทรีย์ โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มผู้ผลิตเดิม และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยขยายผลจากกลุ่มหรือเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จแล้วในพื้นที่

5.9.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย ภาคเอกชน เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

5.9.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2560 – 2564)

5.10 ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

5.10.1 สาระสำคัญ เพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ให้มีความเข้มแข็งและขยายผลการให้บริการของศูนย์เรียนรู้ฯ

5.10.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

5.10.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2560 – 2564)

5.11 ธนาคารพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์

5.11.1 สาระสำคัญ เพื่อให้เกษตรกรยากจนทั่วประเทศได้มีพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ไว้ใช้ขยายพันธุ์ เพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและมีรายได้เพิ่มขึ้น อาทิ ธนาคาร โค – กระบือ ธนาคารเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน

5.11.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม ภาคเอกชน เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

5.11.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2560 – 2564)

5.12 การป้องกันการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม และพัฒนาระบบการทำประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างยั่งยืน

5.12.1 สาระสำคัญ การกำกับดูแลการดำเนินการตามมาตรการป้องกันการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุมที่ได้ดำเนินการมาแล้วอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนการปรับปรุงและพัฒนาระบบการทำประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การแปรรูป การขนส่ง และการตลาด ให้สอดคล้องกับมาตรฐานและระเบียบการทำประมงระหว่างประเทศและประเทศคู่ค้า ตลอดจนศักยภาพของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

5.12.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงคมนาคม กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงกลาโหม

5.12.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2560 – 2564)

5.13 การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์วาระแห่งชาติด้านสหกรณ์ และแผนพัฒนาสหกรณ์ที่เกี่ยวข้อง

5.13.1 สาระสำคัญ การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์วาระแห่งชาติด้านสหกรณ์และแผนพัฒนาสหกรณ์ที่เกี่ยวข้อง ให้เห็นผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ตั้งแต่การพัฒนาสหกรณ์ระดับชาติไปจนถึงสหกรณ์ในท้องถิ่น รวมถึงองค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการเพิ่มศักยภาพการเชื่อมโยงเครือข่ายระบบการผลิต การตลาดและการเงินของสหกรณ์ เพื่อพัฒนาสหกรณ์ทั้งระบบให้เข้มแข็ง สามารถแข่งขันกันได้ดีกับภาคธุรกิจได้อย่างยั่งยืน

5.13.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย ภาคเอกชน ตลอดจนเครือข่ายสหกรณ์ทั่วประเทศ

5.13.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2560 – 2564)

ภาคอุตสาหกรรม

5.14 โครงการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

5.14.1 สาระสำคัญ พัฒนาระดับอุตสาหกรรมให้เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของพื้นที่ ควบคู่กับการให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เพื่อให้อุตสาหกรรมสามารถอยู่ร่วมกันกับชุมชนได้อย่างยั่งยืน ซึ่งได้มีการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมนิเวศรายจังหวัด 15 จังหวัด เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงาน ทั้งด้านการบริหารจัดการและการดำเนินโครงการต่าง ๆ ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว และจะมีการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดต่อไป

5.14.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงอุตสาหกรรม การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

5.14.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ 2559 - 2562

5.15 โครงการจัดตั้งศูนย์ทดสอบยานยนต์และยางล้อแห่งชาติ

5.15.1 สาระสำคัญ สนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการพัฒนาคลัสเตอร์ยานยนต์และชิ้นส่วน โดยการจัดตั้งศูนย์ทดสอบยางล้อมาตรฐาน UN R117 และยางล้อชนิดอื่น ๆ รวมถึงการทดสอบยานยนต์และชิ้นส่วน เพื่อเป็นศูนย์กลางการทดสอบและรับรองมาตรฐานยางล้อและชิ้นส่วนยานยนต์ของไทยและของภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งยกระดับให้เป็นศูนย์วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยียานยนต์และชิ้นส่วนสำหรับอนาคตด้วย

5.15.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงอุตสาหกรรม

5.15.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ 2560 – 2564

5.16 โครงการขยายสถาบันพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนอะไหล่ยนต์

5.16.1 สาระสำคัญ สนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการพัฒนาคลัสเตอร์ยานยนต์และชิ้นส่วน โดยมุ่งพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพและทักษะของบุคลากรในอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน รวมถึงการออกแบบระบบการรับรองมาตรฐานทักษะด้านเทคนิคและการจัดการ และระบบมาตรฐานฝีมือแรงงานขั้นสูง

5.16.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงแรงงาน ร่วมกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

5.16.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2564

5.17 โครงการพัฒนาระบบเครื่องจักรกลอัตโนมัติในการผลิตของภาคอุตสาหกรรม

5.17.1 สาระสำคัญ ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ระบบเครื่องจักรกลอัตโนมัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการบริหารจัดการ โดยเป็นการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตที่ใช้เครื่องจักรกล อาทิจากอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน อุตสาหกรรม ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการและพัฒนาทักษะแรงงานในอุตสาหกรรมให้มีศักยภาพในการใช้ระบบเครื่องจักรกลอัตโนมัติ โดยในระยะแรกอาจใช้สถาบันเฉพาะทางภายใต้กระทรวงอุตสาหกรรม อาทิ สถาบันไทย – เยอรมัน เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการก่อน

5.17.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงอุตสาหกรรม สถาบันไทย – เยอรมัน ร่วมกับสถาบันการศึกษา/สถาบันวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.17.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2562

5.18 โครงการไทยแลนด์ฟู้ดวัลเลย์

5.18.1 สาระสำคัญ ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของเอเชียในการผลิตนวัตกรรมอาหาร และสินค้าเกษตรแปรรูปที่มีมูลค่าเพิ่มจากการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งส่งเสริมการเชื่อมโยงธุรกิจเพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายของคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปและอาหาร โดยวางกลไกในการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา/วิจัย ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไทยแลนด์ฟู้ดวัลเลย์

5.18.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงอุตสาหกรรม ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.18.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2564

5.19 โครงการเมืองนวัตกรรมอาหาร

5.17.1 สาระสำคัญ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับอุตสาหกรรมอาหาร โดยการจัดตั้งเมืองนวัตกรรมอาหารให้เป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม มีความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย และภาคเอกชน และมีสิทธิประโยชน์ส่งเสริมการลงทุนในกิจการฐานนวัตกรรม

5.17.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

5.17.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2564

6. นโยบายด้านบุคลากร คณะเทคโนโลยีการเกษตร

พัฒนาทรัพยากรบุคคลของคณะทุกสายงานให้มีศักยภาพและทักษะการทำงานที่เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและความสุขเพื่อรักษาและสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพไว้ในระบบ

บทที่ 3

การวิเคราะห์อัตรากำลัง

(Workforce Analysis)

การวิเคราะห์อัตรากำลังเป็นกิจกรรมหนึ่งในกระบวนการวางแผนกำลังคนของคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อคำนวณกำลังคนที่จะใช้งานตามแผนงานของคณะเทคโนโลยีการเกษตร และเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการทบทวนตรวจสอบกำลังคนที่มีอยู่ในปัจจุบันว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ การวิเคราะห์อัตรากำลังตามความต้องการกำลังคนโดยวิเคราะห์จากปริมาณงานและภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่ง และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งของแต่ละหน่วยงานตามหลักเกณฑ์การกำหนดกรอบอัตรากำลังข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงควมมีประสิทธิภาพ ความไม่ซ้ำซ้อน ความประหยัด และต้องสอดคล้องกับหลักเกณฑ์วิธีการเงื่อนไขที่ ก.พ.อ. กำหนด คณะเทคโนโลยีการเกษตรได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์อัตรากำลัง (พ.ศ.2560 – 2564) สายวิชาการและสายสนับสนุนการสอนไว้ ดังนี้

1. สถานการณ์บุคลากรในปัจจุบัน

ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีบุคลากรปฏิบัติงาน 2 ประเภท คือ

1. บุคลากรสายวิชาการ หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติงานสอนและวิจัยเป็นหลัก รวมทั้งการบริการวิชาการ อาทิ ตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์

2. บุคลากรสายสนับสนุน หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการ พัสดุ ธุรการ การเจ้าหน้าที่ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมปฏิบัติงานในสำนักงานต่าง ๆ อาทิ สำนักงานอธิการบดี สำนักงานคณะ สำนัก/ศูนย์สถาบัน ฯลฯ มีตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป นิติกร บุคลากร นักวิชาการศึกษา นักสถิติ ฯลฯ

สำหรับบุคลากรสายสนับสนุน ยังมีกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่มีลักษณะจ้างเหมาเพื่อทำหน้าที่ดูแลรักษาอาคารสถานที่ ซ่อมบำรุง บริการยานพาหนะ อาทิ ตำแหน่งคนสวน คนสวน เจ้าหน้าที่รักษาความสะอาด เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย พนักงานขับรถยนต์

1.1. จำนวนบุคลากรสายวิชาการ ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2559

ลำดับที่	หน่วยงานคณะ	สถานภาพบุคลากร			จำนวนรวม	ลาศึกษาต่อ
		ชรก.	พนักงานมหาวิทยาลัย	อ.ประจำตามสัญญาจ้าง		

			งบแผ่นดิน	งบรายได้			
1	เทคโนโลยีการเกษตร	8	12	-	-	20	-
	รวมจำนวนอาจารย์	8	12	-	-	20	-

จำนวนบุคลากรสายวิชาการ จำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ

ลำดับที่	ชื่อหน่วยงาน	จำนวนรวม	ตำแหน่งทางวิชาการ			
			ศ.	รศ.	ผศ.	อาจารย์
1	เทคโนโลยีการเกษตร	20	-	1	7	12
	รวมจำนวนอาจารย์	20	-	1	7	12

1.2 จำนวนบุคลากรสายสนับสนุน (ข้อมูล ณ 1 ตุลาคม 2559)

ลำดับ	หน่วยงาน	1. กลุ่มที่ปฏิบัติงานในสำนักงาน					รวม	2. กลุ่มจ้างเหมาบริการ		รวม 2 กลุ่ม
		ขรก.	ลจ. ปจ.	พรก.	พจนง.ม.	จนท. ประจำ ตาม สัญญา จ้าง		ลจ. ขค.	ลจ. รว.	
1.	คณะเทคโนโลยีการเกษตร	1	-	-	6	1	8	5	1	14
	รวมบุคลากรสายสนับสนุน	1	-	-	6	1	8	5	1	14

1.3 จำนวนบุคลากรที่จะเกษียณอายุราชการ ในปีงบประมาณ 2560 - 2564

ลำดับ	สังกัด	ปีงบประมาณ 2560				ปีงบประมาณ 2561				ปีงบประมาณ 2562			
		ขรก.	พนร.	พนง.	ลจ.ปจ.	ขรก.	พนร.	พนง.	ลจ.ปจ.	ขรก.	พนร.	พนง.	ลจ.ปจ.
1	คณะเทคโนโลยีการเกษตร	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	รวม	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	รวมทั้งสิ้น	-				1				-			

(ต่อ)

ลำดับ	สังกัด	ปีงบประมาณ 2563				ปีงบประมาณ 2564			
		ขรก.	พนร.	พนง.	ลจ.ปจ.	ขรก.	พนร.	พนง.	ลจ.ปจ.
1	คณะเทคโนโลยีการเกษตร	-	-	-	-	1	-	-	-
	รวม	-	-	-	-	1	-	-	-
	รวมทั้งสิ้น	-				1			

หมายเหตุ ขรก. = ข้าราชการ พนร. = พนักงานราชการ พนง. = พนักงานมหาวิทยาลัย ลจ.ปจ. = ลูกจ้างประจำ

1. ข้าราชการเกษียณอายุราชการ ปี 2556 จำนวน 1 ราย ได้แก่ รศ.ดร.สุชาติดา พัฒนกกนก
2. ข้าราชการเกษียณอายุราชการ ปี 2557 จำนวน 1 ราย ได้แก่ ผศ.คำทอง มหวงศ์วิริยะ
3. ข้าราชการเกษียณอายุราชการ ปี 2559 จำนวน 1 ราย ได้แก่ ผศ.สุรพงษ์ ธรรมพันธ์
4. ลูกจ้างประจำเกษียณอายุราชการ ปี 2558 จำนวน 1 ราย ได้แก่ นายวิชัย ยอดหาญ
5. ข้าราชการเกษียณอายุราชการ ปี 2561 จำนวน 1 ราย ได้แก่ ผศ.วรรณิภา พาณิชกรกุล
6. ข้าราชการเกษียณอายุราชการ ปี 2564 จำนวน 1 ราย ได้แก่ รศ.ดร.ศรีน้อย ชุ่มคำ

2. แผนผลิตบัณฑิต ระยะ 1 ปี พ.ศ. 2560 - 2564

คณะเทคโนโลยีการเกษตร (สายวิทยาศาสตร์)

	ปีการศึกษา/เป้าหมาย
--	---------------------

ระดับ/สาขาวิชา	2560	2561	2562	2563	2564
ปริญญาตรี					
วิทยาศาสตร์บัณฑิต					
หลักสูตรเกษตรศาสตร์					
- แขนงวิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช	25	25	25	25	25
- แขนงวิชาสัตวศาสตร์	25	25	25	25	25
หลักสูตรวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร	25	25	25	25	25
หลักสูตรเทคโนโลยีภูมิทัศน์	25	25	25	25	25
หลักสูตรพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร (หลักสูตรใหม่)			25	25	25
หลักสูตรการส่งเสริมการเกษตร (หลักสูตรใหม่)				25	25
ปริญญาโท					
1. เทคโนโลยีการจัดการเกษตร	20	20	20	20	20
รวม	120	120	145	170	170

3. การวิเคราะห์กรอบอัตรากำลังบุคลากร สายวิชาการ

ในการวิเคราะห์เพื่อจัดทำกรอบอัตรากำลัง สายวิชาการ มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 เรื่อง ดังนี้

1. จำนวนบุคลากรที่จะเกษียณอายุราชการในปี พ.ศ. 2560 - 2564
2. แผนผลิตบัณฑิต ระยะ 1 ปี พ.ศ. 2560 - 2564
3. เกณฑ์ภาระงานขั้นต่ำตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดและการกำหนดภาระงานสอนตามที่

มหาวิทยาลัยกำหนด

นอกจากนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานสอนภาคปฏิบัติมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานการบริหารหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร จึงได้กำหนดภาระงานสอน (Teaching load) นักศึกษาภาคปกติ ระดับปริญญาตรีของอาจารย์ ตามประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เรื่อง การกำหนดภาระงานสอนนักศึกษาภาคปกติ ประกาศ ณ วันที่ 12 มีนาคม 2551 จึงมีผลกระทบต่อกรเพิ่มอัตรากำลังบุคลากรสายวิชาการ

3.1 สรุปการกำหนดกรอบอัตรากำลังที่พึงมีสายวิชาการ ปีงบประมาณ 2560 - 2564 คณะเทคโนโลยีการเกษตร

ลำดับที่	หน่วยงาน	จำนวนอัตรากำลังที่พึงมี	หมายเหตุ
1	คณะเทคโนโลยีการเกษตร	26	
	รวม	26	

3.2 กรอบอัตรากำลังและแผนความต้องการอัตรากำลัง สายวิชาการ ประจำปีงบประมาณ 2560 – 2564
เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน
คณะเทคโนโลยีการเกษตร

ลำดับ	หน่วยงาน	จำนวน อาจารย์ที่พึง มี	จำนวนอาจารย์ปัจจุบัน		จำนวนอัตรา อาจารย์ ที่ขอเพิ่ม	แผนความต้องการสายวิชาการ ในปีงบประมาณ					
			ข้าราชการ	พนักงาน มหาวิทยาลัย		2560	2561	2562	2563	2564	รวม
1	คณะเทคโนโลยีการเกษตร	26	8	12	6	-	1	3	1	-	6
	รวม	26	8	12	6	-	1	3	1	-	6

3.3 รายละเอียดสาขาวิชาที่เปิดรับสมัครทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาเอก ปีการศึกษา 2560 - 2564

คณะ	สาขาวิชา	ระดับปริญญา	มหาวิทยาลัย	จำนวนทุน ที่เปิดรับ	จำนวนทุน ที่เปิดรับ
คณะเทคโนโลยีการเกษตร	1. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร 2. พัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร 3. เทคโนโลยีการผลิตพืช/พืชศาสตร์ 4. เทคโนโลยีการผลิตสัตว์/สัตวศาสตร์	เอก	- มหาวิทยาลัยในประเทศของรัฐที่คุณวุฒิ ได้รับการรับรองจาก กพ.	1 3 1 1	6
รวม					6

4. การวิเคราะห์กรอบอัตรากำลังบุคลากร สายสนับสนุน

ในการวิเคราะห์เพื่อจัดทำกรอบอัตรากำลัง สายสนับสนุน มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 เรื่อง ดังนี้

1. โครงสร้างการแบ่งส่วนงานภายใน
2. การวิเคราะห์ภาระงาน จำนวนภาระงานทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์งาน การกำหนดกรอบอัตรากำลังบุคลากร 1 ตำแหน่ง ต้องมีภาระงานไม่น้อยกว่า 35 ชั่วโมงทำการ/สัปดาห์ โดยคิด 230 วัน/ปี ใน 1 วัน มีเวลาทำงาน 7 ชั่วโมง

ตำแหน่งที่ปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการ พิจารณาจากจำนวนห้อง ลักษณะการใช้ห้อง อุปกรณ์ และประเภทเครื่องมือของห้องปฏิบัติการว่ามีความจำเป็นต้องมีผู้รับผิดชอบตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงานหรือไม่ โดยมีข้อมูลห้องปฏิบัติการสาขาวิชาชีพ ดังนี้

1. ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์
2. ห้องปฏิบัติการสัตวบาล
3. ห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช
4. ห้องปฏิบัติการผลิตภัณฑนม
5. ห้องปฏิบัติการแปรรูปเนื้อสัตว์
6. ห้องปฏิบัติการขนมอบ
7. ห้องปฏิบัติการเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว
8. ห้องปฏิบัติการทดสอบทางประสาทสัมผัส
9. ห้องปฏิบัติการวิเคราะห์อาหาร
10. ห้องปฏิบัติการอาหารกระป๋อง
11. ห้องปฏิบัติการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ
12. ห้องปฏิบัติการจุลชีววิทยา
13. ห้องปฏิบัติการอาหารหมัก
14. โรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่
15. โรงเรือนเพาะเห็ด
16. โรงเรือนอนุบาลกล้วยไม้
17. โรงเรือนเพาะชำ

4.1 สรุปการกำหนดกรอบอัตรากำลังที่พึงมีสายสนับสนุน ปีงบประมาณ 2560 - 2564
คณะเทคโนโลยีการเกษตร

ลำดับที่	กอง/สำนัก/สถาบัน/คณะ	จำนวน (คน) ที่พึงมี	หมายเหตุ
1	คณะเทคโนโลยีการเกษตร	18	3 กลุ่มงาน
	รวมทั้งสิ้น	18	

4.2 ภาระงานและบุคลากรสายสนับสนุน ปีงบประมาณ 2560 - 2564

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

ลำดับที่	หน่วยงาน	จำนวนงาน	จำนวนภาระงานตลอดปี (วัน)	จำนวนที่พึงมี (คน)	จำนวนบุคลากรที่มีอยู่			หมายเหตุ
					ข้าราชการสายสนับสนุน	จนท.ประจำตามสัญญาจ้าง	พนักงานมหาวิทยาลัย	
1	คณะเทคโนโลยีการเกษตร	3 งาน	4,140	18	1	1	6	
	รวมทั้งสิ้น		4,140	18	1	1	6	

4.3 กรอบอัตรากำลังและแผนความต้องการบุคลากร สายสนับสนุน ประจำปีงบประมาณ 2560 - 2564 เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณ

ลำดับ	หน่วยงาน	จำนวนที่พึงมี	จำนวนบุคลากรสายสนับสนุนปัจจุบัน			จำนวนที่ขอเพิ่ม	แผนความต้องการบุคลากรสายสนับสนุนในปีงบประมาณ					
			ขรก.	จนท.ปจ.	พนักงานมหาวิทยาลัย		2560	2561	2562	2563	2564	รวม
1	คณะเทคโนโลยีการเกษตร	18	1	1	6	10	-	3	3	2	2	10
	รวมบุคลากรสายสนับสนุน	18	1	1	6	10	-	3	3	2	2	10

จากภาพรวมข้างต้น สามารถจำแนกอัตราที่พึงมีได้ดังนี้

1. หัวหน้าสำนักงานคนบตี	1 อัตรา
2. นักวิชาการพัสดุ	1 อัตรา
3. นักวิชาการศึกษา	1 อัตรา
4. นักกิจการนักศึกษา	1 อัตรา*
5. เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป	4 อัตรา
6. นักวิชาการศึกษา(การประกันคุณภาพการศึกษา)	1 อัตรา*
7. นักวิชาการคอมพิวเตอร์	1 อัตรา*
8. นักวิชาการห้องปฏิบัติการสัตวบาล	1 อัตรา
9. นักวิชาการห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร (เนื่องจากมีห้องปฏิบัติการในความดูแลมาก)	4 อัตรา*
10. นักวิชาการห้องปฏิบัติการพืช	3 อัตรา*

หมายเหตุ * คืออัตราที่ควรมีเพิ่ม

หมายเหตุ * คืออัตราที่ควรมีเพิ่ม

ปี 2561	จำนวนที่ขอเพิ่ม	3 อัตรา
ปี 2562	จำนวนที่ขอเพิ่ม	3 อัตรา
ปี 2563	จำนวนที่ขอเพิ่ม	2 อัตรา
ปี 2564	จำนวนที่ขอเพิ่ม	2 อัตรา

บทที่ 4

มาตรการในการนำไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล ตามแผนพัฒนาบุคลากร

จากการศึกษานโยบาย ทิศทางและเป้าหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับตั้งแต่รัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจนถึงเป้าหมายและยุทธศาสตร์ของ มหาวิทยาลัยจนนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรของคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2564 นั้น การดำเนินการใด ๆ ให้ประสบผลสำเร็จแล้ว นอกจากจะวางแผนแล้วจะต้องมีมาตรการนำไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผลต่อไป เช่นเดียวกัน แผนพัฒนาบุคลากรของคณะเทคโนโลยีการเกษตรก็ต้องมีมาตรการนำไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล ซึ่งคณะเทคโนโลยีการเกษตรใช้มาตรการเดียวกับมหาวิทยาลัย เพื่อให้เป็นแผนพัฒนาบุคลากรที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้

1. มาตรการนำไปสู่การปฏิบัติด้านกำลังคน

1.1 การสรรหาบุคลากร เมื่อมหาวิทยาลัยได้รับจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน จะแบ่งโควตาในการสรรหาบุคลากรสายวิชาการ คุณวุฒิปริญญาเอก : ปริญญาโท 50 : 50 สำหรับบุคลากรสายสนับสนุน จะจัดจ้างบุคลากรวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป มีวิธีการสรรหาบุคลากรหลายวิธีเพื่อให้เหมาะสมและทันเวลา โดยคำนึงถึงความโปร่งใส เป็นธรรม ให้สามารถได้คนเก่ง คนดีตรงกับความต้องการของมหาวิทยาลัย เช่น การสอบแข่งขันจะใช้ในกรณีบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้าปฏิบัติราชการตามตำแหน่ง คุณวุฒิและคุณสมบัติตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งโดยปกติการคัดเลือกจะใช้ในกรณีการบรรจุแต่งตั้งผู้มีความรู้ความสามารถสูง อาทิ มีคุณวุฒิในระดับปริญญาเอก มีตำแหน่งทางวิชาการมาแล้วจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น และให้ได้รับเงินเดือนในอัตราที่สูงกว่าคุณวุฒิหรือตามแต่สภาพมหาวิทยาลัยจะเห็นชอบ การรับโอนหรือรับย้ายบุคลากรจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้เพื่อเป็นการกลั่นกรองให้ได้บุคลากรที่มีความเหมาะสมตามภาระหน้าที่ มหาวิทยาลัยจึงกำหนดระเบียบว่าด้วยการทดลองปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน อาทิ พนักงานมหาวิทยาลัยต้องทดลองปฏิบัติงานเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนแต่ไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่เข้าปฏิบัติงาน และประเมินเป็นระยะ ๆ ทุก 6 เดือน รวม 2 ครั้ง มีคณะกรรมการประเมินผลการทดลองปฏิบัติงานจริง จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

1. หัวหน้าหน่วยงานที่สังกัด	เป็นประธานกรรมการ
2. ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปอีกหนึ่งระดับ	เป็นกรรมการ
3. ผู้บังคับบัญชาขั้นต้นที่เป็นผู้มอบหมายงาน	เป็นกรรมการและเลขานุการ

1.2 การพัฒนาบุคลากร ในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง มีการแข่งขันตลอดเวลา ภารกิจต่าง ๆ จะขับเคลื่อนไปได้อย่างรวดเร็วตามกระแสสังคมและบรรลุเป้าหมายนั้นความสำคัญอยู่ที่บุคลากรที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัย หากแนวทางการพัฒนาบุคลากรของคณะเทคโนโลยีการเกษตรหลากหลาย และถูกต้องตามความต้องการก็จะสามารถใช้ศักยภาพของบุคลากรได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ มี โดยในบางโครงการมหาวิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบและบางโครงการคณะเป็นผู้รับผิดชอบ ดังนี้

1. การพัฒนาโดยการปฐมนิเทศและการจัดโครงการฝึกอบรมของมหาวิทยาลัยที่กำหนดขึ้นเองเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของมหาวิทยาลัย อย่างน้อย 3 – 5 โครงการต่อปี อาทิ โครงการพัฒนามาตรฐานการสอนระดับอุดมศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับคณาจารย์ที่เข้าใหม่ โครงการอบรมพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพและเสริมสร้างประสิทธิภาพในการให้บริการสำหรับบุคลากรสายสนับสนุน โครงการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านภาษา การเขียนผลงานทางวิชาการ
2. การสนับสนุนส่งเสริมให้เข้ารับการอบรม การสัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวกับการทำงาน การพัฒนางานสำหรับผู้บริหาร เป็นระยะเวลาสั้น จำนวน 1 – 3 วัน และระยะยาวที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก อาทิ หลักสูตรนักบริหารมหาวิทยาลัย (นบม.) การอบรมหลักสูตรนักบริหารอุดมศึกษา (นบอ.) การอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับกลาง (นบก.)
3. การสนับสนุนส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมทักษะวิชาการ/วิชาชีพเพื่อพัฒนางาน เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการด้านวิชาการ ด้านการวิจัย ด้านวิธีสอน ด้านหลักสูตร เป็นต้น
4. การสนับสนุนให้ไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทั้งนี้ อาจไม่ต้องใช้เวลาราชการแต่ต้องได้รับการอนุญาตจากมหาวิทยาลัยเสียก่อน เนื่องจากมหาวิทยาลัยต้องตรวจสอบว่าสาขาวิชาที่ไปศึกษาตรงกับความต้องการและมีความสำคัญต่อการพัฒนางานในตำแหน่ง หรือพัฒนางานใหม่ ๆ หรือไม่ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วมหาวิทยาลัยจะพิจารณาให้ได้รับเงินเดือนตามคุณวุฒิ
5. การสนับสนุนให้ลาไปศึกษาในระดับสูงขึ้น มีการกำหนดคุณวุฒิ สาขาวิชาให้ทราบอย่างเปิดเผย เพื่อให้บุคลากรไปศึกษาให้ตรงกับความต้องการของมหาวิทยาลัย โดยอนุญาตให้ลาและได้รับเงินเดือนระหว่างลา
6. การจัดหาทุนสนับสนุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาในระดับสูงขึ้น มหาวิทยาลัยมีเครือข่ายในการพัฒนาบุคลากรกับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้การศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น อาทิ สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย มีกองทุนพัฒนาบุคลากรที่มีเงินในกองทุน 50 ล้านบาทซึ่งนำดอกผลมาใช้ในการบริหารกองทุนพัฒนาบุคลากร มีแหล่งทุนภายนอก อาทิ โครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทุนสำนักงาน ก.พ. ทุนสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน
7. การจัดตั้งกองทุนวิจัย เพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรมีทักษะ มีผลงานวิจัยเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังมีเงินสนับสนุนการทำวิจัยจากหน่วยงานภายนอกด้วย
8. การออกกฎ ข้อบังคับ ระเบียบและการปรับปรุงกฎ ข้อบังคับ ระเบียบว่าด้วยการบริหารงานบุคคลให้เหมาะสม เป็นธรรมโดยให้บุคลากรมีส่วนร่วม
9. การรวบรวมกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ไว้ในหนังสือสารานุกรมสำหรับบุคลากร เพื่อประโยชน์ในการศึกษาทำความเข้าใจ การพัฒนาตนเองและพัฒนางาน
10. การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานการพัฒนางาน การพัฒนาความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับงาน การวิเคราะห์ และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับงานแต่ละงานได้
11. การเชิดชูบุคลากร ที่ทำงานดีมีประสิทธิภาพสูง

1.3 การประเมินผลการปฏิบัติงาน มีการติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับโดยกำหนดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานทุก ๆ 6 เดือน

ครั้งที่ 1 ตุลาคม – มีนาคม ปีถัดไป

ครั้งที่ 2 เมษายน – กันยายน

มีคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างน้อย 2 ระดับ คือ

1. คณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานในระดับหน่วยงาน จำนวน 3 – 5 คน
2. คณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานระดับมหาวิทยาลัยพิจารณาครั้งรองและรายงานผลต่ออธิการบดี

1.4 สวัสดิการ ค่าตอบแทน และประโยชน์เกื้อกูล เนื่องจากบุคลากรในมหาวิทยาลัย มีอยู่ 5 ประเภท และมีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ แนวปฏิบัติในการบริหารงานบุคคลของบุคลากรในแต่ละประเภทแตกต่างกันไป เพื่อมิให้เกิดความรู้สึกขาดขวัญกำลังใจ ขาดความมั่นคง และเพื่อมิให้มีความแตกต่างกันมากในด้านต่าง ๆ มหาวิทยาลัยจึงได้มีการออกระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจเพื่อเอื้ออำนวยให้บุคลากรได้รับสวัสดิการ ค่าตอบแทน และประโยชน์เกื้อกูลต่าง ๆ ให้เท่าเทียมหรือใกล้เคียงกันในด้านต่าง ๆ ดังข้อ 1-7 และคณะได้เพิ่มเติมในข้อที่ 8

1. สวัสดิการด้านที่พักอาศัย มีบ้านพัก แพลต หอพักนักศึกษา และห้องพักให้เช่าในราคาที่ถูกที่อยู่ภายในมหาวิทยาลัย

2. สวัสดิการกองทุนกั๊ยมของสมาชิกสโมสรเจ้าหน้าที่

3. สวัสดิการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูปทุมธานีสำหรับข้าราชการและบุคลากรประเภทประจำ การเป็นสมาชิก ช.พ.ค. ช.พ.ส.

4. กองทุนประกันสังคม

5. การให้ค่าตอบแทน เงินเดือนที่ สูงกว่าอัตราเงินเดือนขั้นต้นของข้าราชการ ผู้ทรงคุณวุฒิจะได้รับตามศักยภาพ ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์โดยผ่านความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัย มีการตอบแทนสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการในระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ มีการพิจารณาความดีความชอบจากผลประเมินการปฏิบัติงาน และพิจารณาปรับค่าตอบแทนให้เสมอเมื่อมีการปรับค่าตอบแทนภาคราชการ

6. มีนโยบายจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนสวัสดิการต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

7. ประโยชน์เกื้อกูลต่าง ๆ อาทิ ในการเดินทางไปราชการบุคลากรจะได้รับเบี้ยเลี้ยงและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการในอัตราที่เทียบเท่ากับข้าราชการ

1.5 งบประมาณด้านบุคลากร คณะเทคโนโลยีการเกษตรได้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาบุคลากร โดยมีการจัดสรรงบประมาณ ในการไปอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ไปราชการทั้งสิ้น ในปีงบประมาณ 2560 - 2564 โดยคำนวณจากยอดจำนวนบุคลากรเฉลี่ยรายละ 5,000 – 10,000 บาท และจัดให้มีเช่นนี้ทุกปีงบประมาณ

2. การติดตามประเมินผล

ตามแผนพัฒนาบุคลากรคณะเทคโนโลยีการเกษตรมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2555 – 2559) ในบทที่ 2 ได้กำหนดเป้าหมาย แผนงาน โครงการและ กิจกรรมในการพัฒนาบุคลากรไว้แล้ว เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณคณะจักติดตามการรายงานผลการดำเนินการตามโครงการที่กำหนดไว้ดังนี้

1. ตรวจสอบ วิเคราะห์จำนวนบุคลากรที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณไว้เพื่อพัฒนาบุคลากรว่าได้ดำเนินการตามเป้าหมายหรือไม่

2. ตรวจสอบ วิเคราะห์จำนวนโครงการที่กำหนดไว้เพื่อพัฒนาบุคลากรว่าได้ดำเนินการตามเป้าหมายหรือไม่

3. ประเมินผลจากบุคลากรผู้เข้ารับการพัฒนา และนำผลการติดตามประเมินผลมาวิเคราะห์เพื่อปรับแผนพัฒนาบุคลากร ให้เหมาะสม ตลอดจนตรวจสอบการนำไปใช้
4. รายงานผลการตรวจ ติดตามประเมินผลให้กรรมการบริหารคณะและที่ประชุมคณะทราบ

